

Perspectiefnota 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding.....	3
2. Uitgangspunten.....	4
3. Paragraaf ontwikkelingen	6
4. Paragraaf risico's	13
5. Financieel meerjarenperspectief	17
6. Gehonoreerde aanmeldingen	23
7. Gehonoreerde aanmeldingen	47
8. Niet gehonoreerde aanmeldingen	48
9. Raadsvoorstel.....	55
Bijlage 1 Reserves en voorzieningen	56
Bijlage 2 Kredieten	59
Bijlage 3 Besparingen/bezuinigingen	60

1. Inleiding

Waarom een perspectiefnota?

Jaarlijks vindt de integrale afweging van nieuw beleid plaats bij de Perspectiefnota. Deze perspectiefnota 2022 is beleidsarm ingestoken omdat het financiële beeld niet substantieel is gewijzigd ten opzichte van de perspectiefnota 2021 die 7 december 2020 door de raad is vastgesteld.

We verwachten pas na de kabinetsformatie duidelijkheid over een aantal belangrijke landelijke dossiers voor gemeenten, namelijk rijksmiddelen jeugdzorg structureel i.p.v. incidenteel, aanzuigende werking op de huishoudelijke hulp door een verlaging van het Wmo abonnementstarief, herverdeling gemeentefonds en de opschalingskorting. Gezien de huidige stand van zaken van de kabinetsformatie zal zeker in de meicirculaire 2021 en vermoedelijk in de septembercirculaire 2021 alleen autonome bijstellingen worden gepresenteerd. In de programmabegroting 2022-2025 verwachten wij u hier meer duidelijkheid over te kunnen geven.

Wat kunt u in deze perspectiefnota verwachten?

In deze perspectiefnota 2022 zijn een aantal aanmeldingen meegenomen als p.m. en hier zal later invulling aan worden gegeven. Dit betreft onder andere de lopende trajecten Brûsplak Joure, huisvesting verenigingen Balk en realisatie sportpark VV Renado en VVI. De invulling is uiteraard afhankelijk van de benodigde en beschikbare financiële middelen. Ook de besluitvorming van het nieuwe kabinet over bovengenoemde landelijke dossiers speelt hierbij weer een rol. Bij de programmabegroting 2022-2025 verwachten we hier meer duidelijkheid over te kunnen geven.

In de perspectiefnota 2021 is een structurele bezuinigingstaakstelling opgevoerd van € 1,5 miljoen vanaf 2023. Van deze taakstelling is in de perspectiefnota 2022 een deel (€ 0,8 miljoen) ingevuld. Er resteert nog een taakstelling van € 0,7 miljoen vanaf 2023. De invulling hiervan zal eind 2021 worden opgepakt.

Indeling en opbouw perspectiefnota 2022

We beschrijven eerst de ontwikkelingen en risico's die de komende tijd op ons afkomen. Daarna geven we de opbouw van het financieel meerjarenperspectief weer. Hierbij komen de kaders (uitgangspunten), opbouw financieel perspectief, ontwikkelingen meerjarenperspectief en voorgestelde aanmeldingen per programma en de besparingen/bezuinigingen aan de orde.

Daarnaast schenken we hier aandacht aan de reservepositie en de liquiditeitenplanning. Deze perspectiefnota laten we vaststellen door de raad. De inhoud van de beslispunten in het raadsbesluit is een onderdeel van deze perspectiefnota.

Planning van het financiële proces

De uitreiking van de stukken is gepland op 19 mei. Daarna volgt het proces van Petear op 16 juni waarna de besluitvorming is gepland voor de raadsvergadering van 7 juli.

College van burgemeester en wethouders.

2. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk leest u de uitgangspunten die we gehanteerd hebben voor het opstellen van deze perspectiefnota.

2.1 Financieel meerjarenperspectief

Uitgangspunt voor deze perspectiefnota is het in de perspectiefnota 2021 gepresenteerde financiële meerjarenperspectief. Vervolgens hebben we dit meerjarenperspectief geactualiseerd. Financiële effecten uit reeds eerder toegekende voorstellen/besluiten hebben we verwerkt in dit meerjarenperspectief.

2.2 Algemene uitkering

In het meerjarenperspectief hebben we de decembercirculaire 2020 verwerkt. Over de effecten van deze circulaire hebben wij u geïnformeerd in een afzonderlijk raadsmemo. De financiële gevolgen hiervan voor het lopende jaar verwerken we in de jaarrekening 2021 en meerjarig in de nu voorliggende perspectiefnota 2022.

2.3 Structureel, eenmalig en reserves

Structurele gelden kenmerken zich in de presentatie doordat zij vanaf het startjaar in elke jaarschijf zijn opgenomen. Lasten of baten die zich beperken tot één- of een beperkt aantal jaren nemen we alleen mee in de desbetreffende jaarschijven. Eenmalige budgetten brengen we ten laste van de Vrije Algemene Reserve om vervolgens, conform de Nota Reserves en Voorzieningen, deze mutaties op te nemen in de Reserve Onderhanden Werk (OHW).

In de financiële verordening en de Nota reserves en voorzieningen zijn de uitgangspunten vastgelegd voor het vormen en besteden van (bestemmings)reserves en voorzieningen.

2.4 Bouwgrondexploitatie

In het overzicht van de algemene reserve zijn nu resultaten uit de bouwgrondexploitatie meegenomen. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de algemene reserve in hoofdstuk 5.

2.5 Autonome ontwikkeling, bestaand beleid en voorgestelde aanmeldingen

Het perspectief is gesplitst in autonome ontwikkelingen, bestaand beleid en voorgestelde aanmeldingen. Hieronder geven we de definities weer.

Autonome ontwikkelingen en bestaand beleid

Verhogingen en verlagingen in baten en lasten binnen het bestaand beleid, veroorzaakt door onvoorzienbare en onvermijdbare externe factoren en waarvan uitstel extra kosten met zich zal meebrengen, of op andere wijze zal leiden tot onoverkomelijk problemen, hebben we meegenomen. Dat geldt ook voor activiteiten op beleid dat al in gang is gezet vanuit eerdere kadernota's/ programmabegrotingen of waarover specifieke raadsbesluiten zijn genomen.

Voorgestelde aanmeldingen

Dat zijn nieuwe zaken of intensivering van bestaand beleid waartoe nog niet eerder een besluit is genomen en waartoe een wettelijke uitvoeringsplicht bestaat. De aanmeldingen zijn ingedeeld in de categorieën : autonoom, wettelijk, nieuw beleid en wens.

2.6 Btw, rente en vrijval tijdelijke budgetten

In de financiële perspectieven laten we de btw, voor zover verrekenbaar met de belastingdienst, buiten beschouwing. Met ingang van 1 januari 2016 hebben overheidslichamen te maken met de Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht Overheidsondernemingen. Dit betekent dat de gemeente vennootschapsbelastingplichtig is over de winstgevende ondernemingsactiviteiten.

Rente

Rentepercentage nieuwe investeringen

Voor nieuwe investeringen, waarmee in de liquiditeitenplanning nog geen rekening is gehouden, dient nieuw geld aangetrokken te worden. De marktrente bedraagt op het moment van de perspectiefnota 2022 0,31% (10 jaar Fixe BNG). Gelet op de onzekerheid in de markt is het gerechtvaardigd hier een risico-opslag bij te tellen. In deze perspectiefnota houden we daarom rekening met een rentepercentage van 1% voor nieuwe investeringen.

Rentepercentage grondexploitatie

Op grond van de nieuwe BBV-voorschriften is het niet meer toegestaan om ons rentepercentage dat gebaseerd is op het gemiddelde van onze langlopende leningen toe te rekenen aan gronden in exploitatie. Hiervoor maken we gebruik van een rekenmethode die door het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is voorgeschreven. In deze berekening komt het rentepercentage wat wij nog door mogen rekenen aan gronden in exploitatie uit op 2,02%.

2.7 Afschrijvingstermijnen

In het jaar van de investering starten we met het afschrijven van investeringen economisch nut en maatschappelijk nut (in het aanvangsjaar nemen we 50% in plaats van de volledige kapitaallasten mee). In de gewijzigde BBV voorschriften is opgenomen dat we investeringen met economisch nut en maatschappelijk nut moeten afschrijven.

2.8 Lastenontwikkeling

Algemene dekkingsmiddelen

De onroerendezaakbelastingen (OZB), forensenbelasting en toeristenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen. De verhoging OZB is gebaseerd op de inflatie en de loonontwikkeling. De procentuele verhogingen zijn derhalve 1,4 % in 2022, 1,6% in 2023 en 2024 en 1,8% in 2025.

In het laatste kwartaal van 2021 ontvangt u de voorstellen voor de tarieven 2022.

Specifieke dekkingsmiddelen

Het rioolrecht en de afvalstoffenheffing zijn specifieke dekkingsmiddelen. Uitgangspunt is dat we hiervoor kostendekkende tarieven hanteren. Dit betekent dat we als algemeen beleidsuitgangspunt hanteren dat we geen kosten voor riolering en afvalinzameling ten laste van de algemene middelen brengen (veegkosten is bijv. een uitzondering hierop).

3. Paragraaf ontwikkelingen

In dit hoofdstuk geven we de belangrijkste ontwikkelingen voor onze gemeente weer.

3.1 Coronamaatregelen

Via de raadsmemo van 10 maart 2021 en een presentatieavond van 18 maart 2021 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken van de coronakosten. De huidige situatie van de coronacrisis is een andere dan in het najaar 2020 bij de besluitvorming van de perspectiefnota 2021. In een nieuw verplichtingenschema voor 2021 zullen we rekening moeten houden met een 'worst-case' scenario dat de coronamaatregelen zullen voortduren in een groot deel van 2021. De ramingen van de coronakosten 2021 in de beleidsvelden zoals benoemd in de crisisnota voorjaar 2020 presenteren we in de voorjaarsrapportage 2021.

3.2 Herstelplan algemene reserve

In de perspectiefnota 2021 is een herstelplan voor de algemene reserve gepresenteerd. Het herstelplan bestaat uit het versterken van de reservepositie om tegenvallers op te vangen. Maatregelen om de algemene reserve te sturen of beïnvloeden is mogelijk door uitgaven te verlagen en te sparen, inkomsten te verhogen en/of eenmalige voordelen te sparen en financiële risico's te beheersen. In lijn met de perspectiefnota 2021 worden de compensatieregelingen van het Rijk voor de COVID-'19, die zijn opgenomen in de decembercirculaire 2020 en de maartcirculaire 2021, toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast is er onderzoek gedaan om toekomstige tussentijdse winstnemingen grondexploitatie in de algemene reserve meerjarig op te nemen. De reden hiervan is dat de grondexploitatie een belangrijk aandeel heeft in het jaarrekeningresultaat 2020. Voorzichtigheidshalve nemen we nu 50% van de te verwachten tussentijdse winstnemingen mee. Dit is afgestemd met onze accountant en de provincie als toezichthouder. Zie voor een cijfermatige uitwerking paragraaf 5.10 algemene reserve.

3.3 Bezuinigingen

Bij de perspectiefnota 2021 is een bezuinigingstaakstelling opgevoerd van € 1,5 miljoen structureel vanaf 2023. We handhaven vooralsnog deze taakstelling in afwachting van definitieve besluitvorming van het nieuwe kabinet over de herijking gemeentefonds.

3.4 Rijksmiddelen jeugdzorg

De financiële positie van de gemeenten komen steeds meer onder druk te staan. Gemeenten moesten vaak vergaande maatregelen nemen om tot een structureel en reëel sluitende begroting te komen. Het door het Rijk en VNG ingestelde onderzoek is inmiddels afgerond. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek jeugdzorg, de ontwikkelingen van het gemeentelijke beleid en de besluitvorming van het volgende kabinet zal de situatie in 2023 en volgende jaren duidelijk worden. In het financieel meerjarenperspectief is vanaf 2023 een stelpost rijksmiddelen jeugdzorg opgenomen van € 746.000 structureel. De provincie heeft aangegeven dat we deze stelpost kunnen handhaven.

3.5 Rijksmiddelen Wmo abonnementstarief

De raad heeft in 2019 met de aangenomen VNG-motie gewezen op en gesteld dat 'wie bepaalt betaalt'. Vooralsnog is aanvullend gebruik van Wmo-voorzieningen en de indirecte kosten nog niet gecompenseerd door het Rijk. De minister wacht de uitkomsten uit een landelijke monitor af. In het voorjaar van 2021 verwachten wij dat de eerste conclusies getrokken kunnen worden over het effect dat het abonnementstarief heeft op het gebruik van Wmo-voorzieningen naast de groei ten gevolge van demografische gegevens en verzwaring van de benodigde zorg. Dit is een autonome ontwikkeling, waarbij de gemeente nauwelijks invloed heeft op de extra uitgaven door het 'open-einde' karakter van de Wmo. We verwachten hier in de meicirculaire 2021 meer duidelijkheid over. Zolang er nog geen duidelijkheid is heeft de provincie aangegeven dat we hiervoor geen stelpost (€ 1 miljoen) mogen opnemen in het financieel meerjarenperspectief.

3.6 Herverdeling gemeentefonds

De voorlopige uitkomsten van de herijking gemeentefonds voor alle gemeenten zijn recent gepubliceerd. De herijking leek positief uit te pakken voor onze gemeente. Het besluit over het nieuwe verdeelstelsel wordt echter aan het nieuwe kabinet overgelaten. De minister van BZK heeft de invoerdatum met een jaar opgeschoven naar 1 januari 2023 en geeft daarbij als reden aan dat dit is vanwege de huidige financiële positie van de gemeenten, waaronder de tekorten bij de jeugdzorg. Daarover moet eerst duidelijkheid komen en die komt pas bij de kabinetsformatie. Dan wordt er besloten of er structureel geld bijkomt voor de gemeenten. Hiermee legt de minister – conform de wens van de VNG - expliciet een koppeling tussen extra geld voor de gemeenten (de koek moet groter!) en de herverdeling van het gemeentefonds. Bij de perspectiefnota 2021 was voor de herijking gemeentefonds rekening gehouden met een nadeel van € 0,5 miljoen in 2022 en van € 1,0 miljoen in 2023 en verdere jaren. Op basis van bovengenoemde ontwikkelingen is deze negatieve stelpost bij de perspectiefnota 2022 uit het financieel perspectief gehaald. Gezien de grote onzekerheid over de definitieve uitkomsten herijking gemeentefonds is in deze perspectiefnota 2022 geen rekening gehouden met eventuele extra inkomsten vanuit de nieuwe verdeling gemeentefonds.

3.7 Organisatieontwikkeling

In het coalitieakkoord 2019 -2022 en de vertaling hiervan naar een werkprogramma door het college, streeft gemeente De Fryske Marren naar het optimaliseren van haar dienstverlening door o.a. meer gebruik te maken van automatisering en digitalisering. Inwoners en ondernemers mogen rekenen op een gemeente die zich dienstbaar, transparant en toegankelijk opstelt met oog voor kwaliteit en efficiency.

Het behoud van persoonlijke aandacht en korte lijnen tussen gemeente en inwoner blijven belangrijk. Dit vraagt om een (bestuurlijke) organisatie die is ingesteld op innovatie, met medewerkers die op hun taak zijn berekend en zich blijven ontwikkelen. Een belangrijke aanzet hiervoor is de wijziging van de topstructuur van de organisatie die in 2020 is geformaliseerd en is vervolgd met inzet op leiderschapsontwikkeling in de vorm van een MD-traject dat in 2021/2022 wordt voortgezet. De gewenste doorontwikkeling van de organisatie vraagt aandacht voor de cultuur en gedragsverandering. Bewustwording, training & vorming zijn daarbij belangrijk. We werken intern meer en beter samen ten gunste van het oplossen van integrale vraagstukken, aan eigenaarschap, met nieuwe vormen van inwonersparticipatie en ontwikkelen 'serviceformules'. De inzet op modernisering van onze bedrijfsvoering (zoals P&O en financiën) is daartoe faciliterend.

De ontwikkelingen financieren we binnen de daartoe beschikbare (organisatie-personeels-)budgetten.

3.8 Digitalisering

Digitalisering wordt steeds meer onderdeel van alle processen en producten in de gemeentelijke organisatie. Naast alle gevraagde en noodzakelijke veranderingen vraagt dat ook om een professionele benadering waar de gevolgen voor medewerkers en organisatie in worden meegenomen. Op basis van het externe onderzoeksrapport van Native wordt daar de komende jaren verder in geïnvesteerd.

In onze dienstverlening zullen we steeds meer producten en diensten digitaal aanleveren. Dat sluit aan bij de ontwikkeling dat veel dienstverlening 24*7 (dag en nacht) beschikbaar is. Onze websites moeten niet alleen gebruiksvriendelijk zijn, maar ook toegankelijk voor mensen met een beperking. Naast dienstverlening biedt digitalisering ook mogelijkheden voor interactie met onze inwoners en bedrijven, als aanvulling op onze huidige aanpak.

De komende jaren gaan we de eerste stappen zetten in de "robotisering" van standaard processen. Dat betekent niet dat er daadwerkelijk robots aan het werk zullen zijn, maar dat software standaard bulk handelingen over neemt.

En we zullen steeds meer gebruik gaan maken van de mogelijkheden om data gedreven besluitvorming en informatievoorziening te ondersteunen. Het komend jaar doen we dat bijvoorbeeld al met ons vernieuwde GEO platform, waarmee we kaartgegevens kunnen koppelen met andere gegevens en die in een kaart kunnen tonen. Voorbeelden die we al hebben ingezet: de druktemeter, waarbij via onze website de drukte bij de stembureaus konden worden gevolgd, en informatie over herinrichtingsprojecten die via de website te vinden zijn. Wij verwachten de komende jaren steeds meer van dit soort toepassingen.

3.9 Informatieveiligheid/ Cybercriminaliteit/iBewustzijn medewerkers

In overeenstemming met het Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten, welke we jaarlijks van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) ontvangen, wordt duidelijk dat informatiebeveiliging steeds belangrijker wordt voor De Fryske Marren en onze maatschappij. Digitalisering en digitaal (thuis)werken heeft door corona een vlucht genomen. Onze afhankelijkheid van digitale processen en systemen neemt toe en de risico's en dreigingen zijn de afgelopen jaren flink toegenomen.

De grootste dreigingen voor De Fryske Marren zijn o.a. dat medewerkers fouten maken en dat kwaadwillenden continu gericht en ongericht op zoek zijn naar kwetsbaarheden die ze kunnen uitbuiten. Dat kan vervolgens grote (financiële) consequenties hebben, zoals recentelijk bij gemeente Hof van Twente gebleken is, die slachtoffer is geworden van gijzelsoftware (ransomware).

Het weerbaarder maken van overheidsorganisaties en onze maatschappij is een breed gedragen prioriteit voor de overheid. De komende jaren is daarom in toenemende mate focus en toezicht op de beheersing van de risico's. Hierbij komt de focus te liggen op juiste inrichting van processen, bewust bekwaam omgaan met informatie (systemen) en het tijdig implementeren van technische en organisatorische maatregelen zoals het actief monitoren van de technische infrastructuur.

Conform de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) hebben we onze doelstellingen en gewenste beveiligingsniveau vastgelegd in ons Informatiebeveiligingsbeleid en het daarbij horende Actieplan Informatieveiligheid. De Fryske Marren past zich zo goed mogelijk aan op huidige corona situatie, we zijn weerbaar, werken continu aan bewustzijn, maken bewust keuzes, nemen gericht maatregelen en sturen op het alsnog realiseren van al dan niet aangepaste plannen.

Ook in het kader van openbare orde en veiligheid nemen de risico's met betrekking tot cybercrime toe. Traditionele criminaliteit neemt dankzij onze gezamenlijke inspanningen af. Maar de dreigingen, risico's en incidenten in het digitale domein blijken de afgelopen jaren juist een vlucht te hebben genomen. Het blijkt eenvoudiger en effectiever om digitaal in te breken of om waardevolle gegevens te gijzelen in ruil voor 'losgeld' door zogenaamde ransomware. Cybercrime is bewezen lucratief en daardoor helaas aan de orde van de dag waardoor onze inwoners, ondernemers en organisaties steeds meer risico lopen slachtoffer te worden. Naast de uitvoering van onze huidige plannen wordt er daarom in verschillende samenwerkingsverbanden (gemeenten, Politie, Veiligheidsregio, CCV, NHL Stenden, MKB Cybercampus etc.) nagedacht over een passende gezamenlijke aanpak.

3.10 Algemeen sociaal domein

Anders organiseren van de zorg (transformatie) kost meer tijd.

Omdat de gemeente dichtbij inwoners staat is ondersteuning op maat en in samenhang mogelijk. We zien dat dit een ingewikkeld samenspel is tussen wat de inwoner verwacht, wat wij als gemeente kunnen bieden en de wijze waarop aanbieders hier met hun aanbod op in kunnen spelen. Onder meer door aanbestedingsprocedures van de jeugdhulp (2018) en het welzijnswerk (2019) zijn hier randvoorwaarden voor gecreëerd. We verwachten dat het werkelijke effect daarvan in de komende jaren zichtbaar zal zijn. Nieuwe aanbestedingen voor Jeugdhulp (provinciaal) en Wmo (lokaal) zijn in voorbereiding. Als deze volgens planning verlopen leidt dat tot nieuwe contracten per 1 januari 2022. In deze procedures wordt zo goed als mogelijk geleerd van de ervaringen van de afgelopen jaren.

We blijven voortdurend werken aan:

- Het anders organiseren van de zorg (transformatie);
- Het versterken van basisvoorzieningen en sociaal wijkteam;
- Een betere mix (integraal) van aanbod en betere coördinatie/regie (sociaal wijkteam);
- Sociaal wijkteam kostenbewustzijn creëren (maandanalyse en teamanalyses);
- Adequaat inspelen op ontwikkelingen en eigenaarschap van budgetten bevorderen;
- Blijvend werken aan goede stuurinformatie (voor beheersing bedrijfsvoering sociaal domein);
- Contractmanagement Wmo en Jeugd continueren.

Op basis van een aantal rapporten (2018) is het risicoprofiel aangepast. De aanbevelingen en adviezen zijn uitgewerkt in verbeteracties in de bedrijfsvoering en beheersing van het sociaal domein.

3.11 Jeugdhulp

Snelheid waarmee de transformatie van zorg en ondersteuning verloopt. Afhankelijkheid door samenwerking met overige Friese gemeenten en zorgaanbieders.

Sinds 1 januari 2018 werken we voor de maatwerkvoorzieningen Jeugdhulp met resultaatgerichte inkoop. Invoering van een dergelijke grote verandering gaat gepaard met aanloop vraagstukken op verschillende niveaus: eigen gemeente, Fryske gemeenten, Sociaal Domein Fryslân (SDF) en zorgaanbieders.

Om mogelijke (financiële) risico's te ondervangen zijn de volgende maatregelen getroffen:

- het provinciaal volgen van de transformatie en de invulling daarvan door zorgaanbieders:
 - centraal via het contractmanagement van SDF en op basis van de adviezen van de ingestelde taskforce jeugd.
- als gemeente volgen van de transformatie en de invulling daarvan door zorgaanbieders:
 - gesprekken met regionale zorgaanbieders;
 - controle en naleving op een juiste uitvoering van administratieve processen op basis van de gemaakte contractuele afspraken;
 - het aanspreken op verantwoordelijkheden via provinciaal contractmanagement;
 - sturen op beoogd inhoudelijk resultaat door het sociaal wijkteam;
 - het beheersen van de kostenontwikkeling door continue monitoring.

Recentelijk is er een begin gemaakt met het opstarten van de inkoop 2022. Vertrekpunt hierbij zijn de uitgangspunten van de inkoop 2018 aangevuld met de in de afgelopen periode opgedane ervaringen en gedane aanpassingen.

Open einde regeling

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om indien nodig jeugdhulp adequaat en tijdig te verstrekken. Een tweede kenmerk van jeugdhulp is de brede spreiding in kosten variërend van € 500 tot € 150.000 per jaar per kind. Beiden zorgen voor een financieel risico. Een financieel risico dat we niet kunnen voorkomen maar wel tijdig inzichtelijk kunnen maken. Hiervoor zijn de volgende maatregelen getroffen:

- Opstellen en bespreken van (maand-) rapportages en plannen van verbeteracties met budgethouder, teammanager en sociaal wijkteam;
- Teamanalyses om inzicht en beheersing van de kosten te krijgen;
- Incidentele, themagerichte, onderzoeken.

Nader landelijk onderzoek

Met deze maatregelen beheersen we de risico's steeds beter. De risico's zijn daarmee niet weg. Dit heeft te maken met de dynamiek van het ontwikkelingsproces. Het blijft lastig om met name de financiële risico's in beeld te krijgen en te beheersen. Dit is niet alleen een gemeentelijk probleem. Ook landelijk heeft dit de nodige aandacht. Specifiek onderzoek vindt nu plaats naar de kostenontwikkeling van de jeugdhulp. Het onderzoek is in december 2020 afgerond. Vastgesteld is dat gemeenten tussen de 1.6 en 1.8 miljard euro te kort komen op het dossier Jeugdzorg. De uitkomsten van het onderzoek vormen de basis voor het gesprek tussen de VNG en het nieuw te vormen kabinet.

3.12 Nieuwe doelgroepen Participatiewet

De gemeente is sinds 2015 verantwoordelijk voor een aantal nieuwe doelgroepen met de komst van de Participatiewet. Omdat het gaat om inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is er gespecialiseerde en langdurige begeleiding nodig om mee te kunnen doen aan de arbeidsmarkt. We zien dat de kosten in de komende jaren daarom stijgen.

De doelgroep die voorheen een Wsw-indicatie kreeg komt nu deels in aanmerking voor beschut werk. Voor inwoners die daar niet voor in aanmerking komen worden trajecten ingezet met als doel werken met loonkostensubsidie of dagbesteding vanuit Wmo-voorzieningen.

Onder de nieuwe doelgroepen verstaan we verder leerlingen uit het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs die eerder in aanmerking kwamen voor een Wajong-uitkering. Ook statushouders zijn een bijzondere doelgroep waarvoor een specialistische aanpak nodig is.

Al deze doelgroepen hebben professionele begeleiding nodig. Het is dus nodig om de uitvoering van deze vormen van re-integratie te vernieuwen.

In de 'position-paper Fryslân-west' zijn de eerste kaders daarvoor beschreven. Dit document is in 2019 met de raden van de deelnemende gemeenten besproken en vastgesteld. Onze voorkeur gaat er naar uit om dit als Fryslân-West gemeenten gezamenlijk te organiseren. In 2020 is dit verder uitgewerkt, een keuzedocument is in maart 2021/april 2021 aan de raden voorgelegd. De financiële problematiek bij de GR Fryslân-west/Empatec en de corona-crisis hebben hier invloed op. De ontwikkeling is daardoor ook vertraagd.

Als de GR-gemeenteraden allen akkoord zijn met het Keuzedocument, wordt gestart met het uitwerken van een businesscase. Hierin vindt ook de financiële doorrekening plaats voor het Werkleerbedrijf en de verschillende gemeenten. Omdat de uitkomsten daarvan nog niet bekend zijn kwalificeren wij dit als een risico. We gaan er echter vanuit dat het binnen de bestaande budgetten kan worden gerealiseerd. Bij de Perspectiefnota 2022 (meerjarenbegroting 2023-2026) maken we inzichtelijk of er eventueel extra middelen nodig zijn.

3.13 Ruimtelijke projecten

Veel projecten in onze gemeente zijn in uitvoering of in voorbereiding. De opwaardering van Balk, bijvoorbeeld, staat stevig op de agenda, waarbij na de openbare ruimte de ontwikkeling van het maatschappelijke ontmoetingsruimte centraal staat. Voor ons als ontwikkelingsgerichte gemeente is het van belang om middelen vrij te blijven spelen voor nieuwe projecten. Daarbij koppelen we deze ontwikkelingen bij voorkeur aan geplande onderhoudswerken.

Naast projecten in de openbare ruimte zijn we ook aan de slag met projecten rond wonen, herinrichtingen, bedrijventerreinen en recreatieve voorzieningen. Projecten waarbij, vanwege verschillende standpunten en gevoelens die rondom dergelijke onderwerpen kunnen spelen, goede communicatie, afstemming en goed geborgde procedures cruciaal zijn. Hier richten wij onze organisatie op in.

3.14 Wonen

De woonvisie van De Fryske Marren voor de periode 2019-2023 is vastgesteld. Voor de periode 2020-2030 is de woningopgave minimaal 1.000 nieuwbouwwoningen. Uit een recente inventarisatie is gebleken dat er op vele terreinen nog gewerkt moet worden aan projectoptimalisatie en versnelling van de realisatie van projecten. Ook gaan we meer initiatieven van derden faciliteren, via een loketfunctie richting de dorpen en kleinere kernen. Bovendien verwachten we dat er vanuit het Rijk en provincie meer bij gemeenten wordt neergelegd op het gebied van beleidsuitvoering en -voorbereiding.

3.15 Glasvezel

De aanleg van een glasvezelnetwerk in de buitengebieden en kleinere kernen in onze gemeente is in volle gang. De aanleg en aansluiting van alle aangemelde percelen kan rond de zomer van 2021 worden afgerond. De hiervoor aan DFMO Glas verstrekte leningen zijn eind 2020 volledig terug betaald. Joure, Lemmer en Balk maakten geen onderdeel uit van het oorspronkelijke project. De verglazing van deze kernen staat nu echter ook op de rol. Dit vraagt geen extra investering/bijdragen van de gemeente. De kosten voor begeleiding en toezicht kunnen worden gedekt uit de nog beschikbare kredieten voor de aanleg van glasvezel. De aanleg van een glasvezelnetwerk in Joure, Lemmer en Balk zal doorlopen tot het najaar van 2023.

3.16 Duurzaamheid

De aandacht voor een duurzame economie en duurzame toepassingen en oplossingen is de afgelopen periode flink toegenomen. Daarnaast hebben we onze verantwoordelijkheid en taken binnen het Klimaatakkoord. Een ontwikkeling die we toejuichen en waar we onze rol in pakken.

We faciliteren initiatieven, werken veel samen met de dorpen, zijn in gesprek met diverse initiatiefnemers voor uiteenlopende projecten en nemen actief deel aan de Regionale Energiestrategie. We werken aan de Transitievisie warmte waarbij we per wijk aangeven wanneer de overstap wordt gemaakt naar aardgasvrij. Hierbij staat voorop dat dit betaalbaar moet zijn voor alle inwoners en in het bijzonder inwoners met een smalle beurs. Al jaren zijn we bezig met de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad door middel van Tûk Wenjen. Hiervoor hebben we bij een eerdere kadernota middelen beschikbaar gekregen. We verwachten dat we komend jaar nog voldoende middelen hebben om dit project voort te zetten. Volgend jaar echter, zal er een aanvraag worden gedaan voor de voortzetting van Tûk Wenjen.

Als gemeente zijn we gecertificeerd op de CO₂ Prestatieladder. Om dit certificaat te behouden moeten we stappen nemen om de CO₂-uitstoot te reduceren. Een aanzienlijk gedeelte van de totale CO₂-uitstoot binnen onze organisatie wordt veroorzaakt door de zakelijke ritten van medewerkers. In 2021 onderzoeken wij hoe deze zakelijk gereden kilometers op een duurzamere manier kunnen worden verreden. De uitkomsten van de hiertoe gehouden enquête worden in een memo verwerkt en bieden de basis voor een verdere proef.

In 2020 is het beleidskader Sinnefjilden De Fryske Marren vastgesteld. Hierin is opgenomen wat de mogelijkheden zijn binnen de gemeente op het gebied van zonnevelden. De gemeente vindt het van belang dat de dakpotentie maximaal benut wordt voor de opwekking van zonne-energie. Om dit te realiseren is het van belang dat er een stimuleringsprogramma vanuit de gemeente wordt opgezet. Gezien de omvang van de gemeente hebben we voor de realisatie hiervan aanvullende middelen nodig. Om de benodigde middelen inzichtelijk te maken stellen we een plan van aanpak op. Gezien de opgave op het gebied van de energietransitie pakken we de realisatie zodra dat mogelijk is op.

Er is onderzoek gedaan naar de fors noodzakelijke uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord voor gemeenten, provincies en waterschappen door adviesbureau AEF. Hieruit blijkt dat ook voor onze gemeente een substantiële hoeveelheid capaciteit en middelen nodig is. De aanvraag bij deze perspectiefnota is een eerste aanzet. Bij de perspectiefnota 2023 komt hier een vervolg op.

We ronden de herijking van het programma duurzaamheid af, waarin we onze ambities SMART formuleren en onze deelprojecten afbakenen. Dit uiteraard afgestemd op de beschikbare middelen.

3.17 Recreatie en toerisme

Afgelopen jaar is er samen met meerdere externe stakeholders (ondernemers en verenigingen) een nieuw programma recreatie en toerisme opgesteld. Het programma is gereed en klaar voor de ter inzage legging. Zodra er groen licht komt vanuit de raad wordt het programma 4 weken ter inzage gelegd. Afhankelijk van de reacties die in deze periode binnenkomen is het de bedoeling dat het programma nog voor de zomervakantie gereed is om ermee aan de slag te gaan.

3.18 VVV Waterland van Friesland

Na twee turbulente jaren vol groei en verbinding komen de organisatie VVV Waterland van Friesland en wij als regio nu in een volgende fase terecht. En dat is een fase met zeer interessante vraagstukken. Want hoe kan onze regio profiteren van de landelijke verwachte toeristische groei? Hoe waarborgen we hierin onze rust en ruimte en de cultuurhistorische eigenheid? En vooral: hoe zorgen we voor een goede balans tussen de belangen van inwoners, bedrijven en bezoekers? VVV Waterland van Friesland heeft hiervoor een koersdocument opgesteld: 'Op koers naar een duurzame bestemming'. Het door ontwikkelen van de VVV vraagt om hogere financiële bijdragen van ons en Súdwest Fryslân. Er zijn meerdere scenario's naar voren gebracht van gelijkblijvende bijdragen tot een verdubbeling van de huidige bijdragen (+ € 240.000). Wij gaan hierover met de VVV en Súdwest Fryslân in gesprek om te onderzoeken welke koers wij met elkaar willen/kunnen gaan varen.

3.19 Beschermd wonen in de Wmo

Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en het zogeheten woonplaatsbeginsel. Daarmee wordt geregeld dat gemeenten voortaan verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen voor de eigen inwoners en daartoe ook in staat zijn omdat ze daarvoor de middelen ontvangen. Er is sprake van een overgangstermijn van 10 jaar. In die 10 jaar groeit het gemeentelijke budget en krimpt het regionale budget. Wel blijft er een gezamenlijke regionale verantwoordelijkheid voor een deel van de Beschermd Wonen-voorzieningen. Dit betekent dat gemeenten voor een deel een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben en voor een deel een eigen lokale verantwoordelijkheid. In Fryslân hebben alle gemeenten in 2018 een visie opgesteld over deze verantwoordelijkheidsverdeling. Er is vervolgens gezamenlijk een concept regioplan opgesteld.

Uitgangspunten in dit regioplan BW 2022 'De Fryske Oanpak Beschermd Wonen vanaf 2022' hebben al een plek gekregen in de inkoopstrategie voor de regionale inkoop BW vanaf 1 januari 2022. Het lokale deel wordt meegenomen in de inkoop van onze eigen Wmo-ondersteuning. Het regioplan is nog een concept omdat de financiële verdeelsleutel voor de gezamenlijk uit te voeren onderdelen nog niet vastgesteld is. Dit gebeurt in de loop van 2021.

De voorlopige cijfers zijn in de decembercirculaire van 2020 voor het eerst bekend gemaakt. De Fryske Marren ontvangt in 2023 € 394.000. Dit loopt op tot ruim € 4 miljoen in 2032.

3.20 Omgevingswet

Voor dit onderwerp verwijzen wij naar punt 19 van de TOP 20 risico's in hoofdstuk 4.

3.21 Veenweideprogramma

Op 3 november 2020 hebben Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van het Wetterskip Fryslân het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030 vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. Ook hebben op diezelfde dag de colleges van B&W van de zeven Veenweidegemeenten het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030 voor kennisgeving aangenomen, een zienswijze op het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030 ingediend en het programma en de zienswijze toegezonden aan de gemeenteraden voor inspraak.

De colleges van de Veenweidegemeenten hebben er voor gekozen actief de Raden op deze manier bij het Veenweideprogramma te betrekken, omdat de Raden – anders dan Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur – nog niet waren betrokken bij het opstellen van het Ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030. In de zienswijze die door de gemeenteraden is vastgesteld is aangegeven, dat het opstellen van het Veenweideprogramma 2021-2030 primair een verantwoordelijkheid is van de provincie en het Wetterskip Fryslân. Tevens is aangegeven dat de gemeenten en gemeenteraden een gelijkwaardige positie dienen te krijgen in het Veenweideprogramma 2021-2030 en de wens uitgesproken, om zoveel mogelijk invulling te geven aan het principe van één overheid.

In het Bestuurlijk Overleg Veenweidegemeenten is ervoor gekozen om het Veenweideprogramma 2021-2030 door GS en het DB in maart vaststellen en vervolgens PS en het AB te laten vaststellen. Daarna het Veenweideprogramma 2021-2030 vast te stellen als gemeenten (B&W en raad).

Op 30 maart 2021 zal het Veenweideprogramma 2021-2030 worden vastgesteld in GS en het DB.

Vervolgens is besluitvorming voorzien eind mei in PS en AB. Ook is de intentie dat er – gelijk de behandeling indertijd van de Maatschappelijke Kosten- en Batenanalyse Veenweide – een gezamenlijke beeldvormende commissievergadering plaatsvindt van PS en AB.

Voor de gemeenten betekent dit dat vaststelling van het Veenweideprogramma door de colleges wordt voorzien voor het zomerreces en dat het na het reces wordt aangeboden aan de zeven gemeenteraden.

Na definitieve vaststelling zullen de drie overheden in besluitvorming rondom het Veenweideprogramma 2021-2030 gelijk optrekken.

4. Paragraaf risico's

Aanleiding

Eind 2019 is de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2019-2022 en de daarin geformuleerde uitgangspunten en beslispunten door de raad vastgesteld. In navolging van de vastgestelde nota zijn we begin van dit jaar gestart met het nieuwe proces. Wij zijn gestart met het verzamelen van risico-onderwerpen op de volgende gebieden: externe, strategische, operationele, compliance, schade, incidenten, etc. Een aantal risico's kunnen betrekking hebben op één onderwerp, een zogenaamd risico-onderwerp. De huidige risico-onderwerpen kunnen hier ook goed in worden meegenomen.

Risicomanagement nieuwe stijl uitgesteld van 2020 naar 2021

Het oorspronkelijk plan was om in 2020 aan de slag te gaan met deze nieuwe systematiek inclusief de Monte Carlo techniek. Helaas is het afgelopen voorjaar, door de coronacrisis, onmogelijk geworden om dit proces verder uit te werken. In de perspectiefnota 2021 bent u hierover geïnformeerd. In de jaarrekening 2020 presenteren we nog de actualisatie van de bestaande risicoprofielen, wel hanteren we de systematiek voor het berekenen van het weerstandsvermogen aan de hand van de Monte Carlo-simulatie. We presenteren nu de TOP 20 risico's die we in de programmabegroting 2022 verder gaan uitwerken.

Inventarisatie TOP 20 risico's

In lijn met de organisatie en taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden weergegeven in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen heeft het college de TOP 20 risico's bepaald (zie artikel 3.2). Hierin is rekening gehouden met de volgende criteria:

- Bestaande risico's in de programmabegroting 2021-2024 en impact hoog;
- Managementletter en impactanalyse van accountant Deloitte waarin de grondexploitatie als een significant en risicovol proces wordt aangemerkt;
- Risico's met een behoorlijke bestuurlijke impact.

TOP 20 risico's

Bestaande risico's uit programmabegroting 2021-2025 en kwalificatie hoog

Het college heeft besloten een aantal risico's die nu als hoog zijn gekwalificeerd en al onderdeel uitmaken van de programmabegroting 2021-2025 (d.w.z. bestaande risico's) weer op te nemen. De risico's in bijvoorbeeld het sociaal domein vertegenwoordigen circa 40% van de totale lasten in de programmabegroting 2021-2024. Hieronder een opsomming van deze risico's met een korte toelichting:

1. Sociaal domein participatie

Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) geeft aan dat de coronacrisis en de verschillende vormen van lockdowns grote gevolgen hebben voor de arbeidsmarkt. Dat was niet meteen zichtbaar in de cijfers over 2020. De arbeidsmarkt reageert meestal ook met enige vertraging op schokken. De effecten bleken in eerste instantie vooral uit teruglopende productiecijfers. Daarnaast werd door de steunmaatregelen van het kabinet veel werkgelegenheid behouden. Hierdoor bleef de afname van het aantal banen en de toename van werkloosheid beperkt in 2020. Toch nam het aantal banen af in 2020 en deze ontwikkeling zet naar verwachting nog door in 2021. Volgens de prognose van het UWV daalt het aantal banen in twee jaar landelijk met 189.000. Daarmee komt het aantal banen in 2021 uit op bijna 10,6 miljoen banen, ongeveer hetzelfde aantal banen als in 2018. In 2021 verdwijnen er naar verwachting meer banen (103.000) dan in 2020 (86.000). Deze cijfers gaan over werknemers en zelfstandigen samen.

2. Sociaal domein Wmo

Jaarlijks stijgen de kosten van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Voor een belangrijk deel is dit toe te schrijven aan externe factoren. In de meerjarenbegroting houden we rekening met de demografische ontwikkelingen. Deze worden echter versterkt door de ontwikkeling van het langer zelfstandig wonen. Ook heeft de ambulantisering van de GGZ en de verschuiving van Beschermd Wonen naar de lokale Wmo-voorzieningen een negatief effect op de uitgaven.

De invoering van het abonnementstarief zorgt voor veel extra aanvragen huishoudelijke hulp. Het Rijk compenseert deze extra kosten niet volledig. De gemeente heeft weinig tot geen sturingsmogelijkheden om deze extra kosten te beheersen, anders dan nu al op wordt ingezet.

3. Sociaal domein jeugd

Er zijn in de afgelopen jaren verschillende maatregelen bedacht om de uitgaven te beheersen. Op dit moment wordt daar uitvoering aangegeven. Als gemeente hebben we de maatregelen onderdeel gemaakt van de verschillende bedrijfsprocessen. Complexe en daarmee vaak dure zorgvragen worden multidisciplinair (zorginhoudelijk, inkoop technisch en juridisch) binnen het sociaal wijkteam besproken waarna afweging en besluitvorming plaatsvindt. Daarnaast is het contact met aanbieders verbeterd. Dit is een belangrijk onderdeel van de beheersingsmaatregelen omdat dergelijke gesprekken de wederzijdse belangen worden besproken en de casuïstiek kan worden besproken.

4. Sociaal domein algemeen

Het risico hierin is dat het anders organiseren van de zorg (de transformatie) meer tijd kost dan gepland, waardoor er onvoldoende budget is om bestaande ondersteuningsvragen te realiseren. Ook is het mogelijk dat het ambitieniveau niet aansluit bij de financiële mogelijkheden. Omdat de gemeente dichterbij de burgers staat is ondersteuning op maat en in samenhang mogelijk. We krijgen een beter beeld over het tempo, waarmee de transformatie vorm krijgt. We zien dat dit een ingewikkeld samenspel is tussen wat de inwoner verwacht, wat wij als gemeente kunnen bieden en de wijze waarop aanbieders hier met nieuw aanbod op in kunnen spelen. Via een aantal aanbestedingsprocessen (jeugdhulp 2018, welzijn 2019 en Wmo 2022) zijn en worden randvoorwaarden voor transformatie gecreëerd. De effecten daarvan zullen binnen 2 à 3 jaar zichtbaar worden.

5. Verzakking wegen, bermen en kunstwerken

Risico's in onderhoud van de kapitaalgoederen doen zich voor door verzakking wegen, bermen en kunstwerken. Door klimaatverandering oxideert de veenlaag onder de wegen en de bermen. Een gevolg hiervan is dat wegen en voetpaden verzakken. Kans op letsel- en imagoschade. Daarnaast is de levensduur van de bestaande houten bruggen nagenoeg verstreken. Er is een grotere kans op afsluiten van de bruggen i.v.m. letselrisico.

6. Continuïteit digitale infrastructuur / 7. informatieveiligheid en toegangspassen

In overeenstemming met het Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten, welke we jaarlijks van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) ontvangen, wordt duidelijk dat informatiebeveiliging steeds belangrijker wordt voor De Fryske Marren en onze maatschappij. Digitalisering en digitaal (thuis)werken heeft door corona een vlucht genomen. Onze afhankelijkheid van digitale processen en systemen neemt toe en de risico's en dreigingen zijn de afgelopen jaren flink toegenomen.

8. Veiligheidsregio

De Veiligheidsregio is een verbonden partij met een groot maatschappelijk belang. Zeker in de huidige coronacrisis heeft de GGD, als onderdeel van de VRF een zeer belangrijke rol. Er kunnen zich bestuurlijke risico's (politiek), imago risico's (bijvoorbeeld dienstverlening stopt) en financiële risico's voordoen. Om de risico's zoveel mogelijk te beperken, stemmen we de voorstellen van de VRF zowel ambtelijk als bestuurlijk af met de deelnemende gemeenten. Op deze wijze monitoren wij onder andere de begroting en rekening van de Veiligheidsregio en communiceren via het Algemeen Bestuur.

9. Integrale veiligheid

Rampen en crisis zijn niet te verzekeren. De huidige crisis als gevolg van Covid-19 is hiervan een sprekend voorbeeld. De maatschappelijke en financiële gevolgen van deze crisis zijn enorm. Dit is uitgewerkt in de Crisisnota. Daarnaast zijn er andere risico's denkbaar, zoals grotere gewelds- of zedenmisdrijven met maatschappelijke onrust, of het opruimen van explosieven vanuit de tweede wereldoorlog. Om de risico's zo goed mogelijk te kunnen beheersen zijn maatregelen getroffen, in de vorm van crisisplannen, noodfondsen, draaiboeken, inzet van gespecialiseerde veiligheidspartners zoals het Veiligheidshuis, etc.

Bestaande risico's uit programmabegroting 2021-2025 en als significant aangemerkt door accountant

Ook de risico's die door onze accountant Deloitte als significant zijn aangemerkt (o.a. grondexploitatie) in de managementletter en de bevindingen uit de accountantscontrole jaarrekening 2019 stellen we voor mee te nemen.

10. Projecten van Balk

Op de Kop van Balk zijn meerdere projecten in ontwikkeling. Dit betreffen de Havendiken, Balkon en Havenkwartier. Deze projecten kennen elk hun eigen ontwikkeltempo en planning, maar omdat ze in hetzelfde gebied liggen zijn de projecten voor hun risicoprofiel in samenhang bekeken.

11. Broek Zuid

Er is een forse afname van ontwikkelrisico's geconstateerd. Vooral het gebleken grote animo voor kavels en woningen in Broek Zuid heeft hiertoe geleid. Het risico zit nu nog bij de *tweede fase* van het plan. De eerste fase van Broek Zuid, het gedeelte dat nu in ontwikkeling is, kent geen substantiële (afbreuk)risico's meer.

12. Bedrijventerreinen

De coronapandemie brengt ongewisse tijden met zich mee. De economische effecten zijn nog niet goed te duiden. Vooralsnog loopt de verkoop van bedrijventerreinen in De Fryske Marren boven verwachting. Het is niet uit te sluiten dat er een economische recessie aan zit te komen, maar of dat ook zijn weerslag zal hebben op de verkoop van bedrijfsgrond valt niet te voorspellen. Bedrijventerreinen maken onderdeel uit van het standaard risicoprofiel van de gemeente.

13. Niet volgen van centraal inkoopbeleid

Naar aanleiding van de accountantscontrole jaarrekening zijn er verschillende crediteuren en posten als onrechtmatig dan wel onzeker gekenmerkt. Dit heeft geleid tot onrechtmatigheden (fouten). Deze onrechtmatigheden vielen binnen de tolerantiegrens, zodat wel een goedkeurende verklaring is afgegeven door de accountant. Om binnen de tolerantiegrens te blijven moeten wij hier extra aandacht aan (blijven) geven. In het verslag van de accountant is daarnaast aangegeven dat het proces inzake de beheersing van aanbestedingen verder aangescherpt dient te worden om dergelijke fouten in de toekomst te voorkomen.

Nieuwe risico's met een behoorlijke bestuurlijke impact

Daarnaast zijn er risico's die zich op dit moment voordoen met een behoorlijke bestuurlijke impact.

Dit blijkt onder andere uit het jaarrekeningproces 2020 (o.a. coronakosten) en besluitvorming door de raad tijdens en na de perspectiefnota 2021-2025. Dit betreffen de volgende risico's:

14. Empatec

De gemeenten Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren, Waadhoeke, Harlingen, Terschelling en Vlieland vormen met elkaar de GR Fryslân-West. Als werkbedrijf van deze GR fungeert NV Empatec. Als gevolg van invoering van de Participatiewet wijzigt de doelgroep en het verdienmodel van de NV. De Rijksvergoeding voor de loonkosten SW bouwt af, terwijl de doelstelling van de Participatiewet is om de doelgroep primair te begeleiden naar werk bij reguliere bedrijven. Het operationeel resultaat komt door de uitstroom van SW medewerkers steeds meer onder druk te staan terwijl er voor 'werken bij' een kleinere doelgroep is dan de komende jaren uitstroomt.

15. Camping Lemmer

De raad heeft besloten de huidige exploitatie van de gemeentelijke camping in Lemmer per 1 november 2021 te beëindigen. Door de beëindiging lopen we over 2021 inkomsten mis en moeten wij een vertrekvergoeding betalen aan de huidige huurders van een vaste standplaats. Wellicht kunnen deze later (deels) worden opgevangen door de inkomsten van pacht/verhuur of verkoop van de grond.

16. Swimfun

Ons Sportbedrijf De Fryske Marren kent een lange periode van gedwongen sluiting door corona: veel minder inkomsten Sportbedrijf. Na de 1^e maatregelen waarbij het zwembad werd gesloten kon het bad in de zomermaanden weer open en was de exploitatie redelijk op niveau.

Daarna volgde opnieuw een totale sluiting. In 2021 is er ook sprake van een langere periode met veel minder bezoekers. Hopelijk kan het zwembad in het 2de deel van 2021 weer meer open voor publiek.

17. Uitvoeringsprogramma woningbouw 2020-2030

Gemeente De Fryske Marren is een ontwikkelingsgerichte gemeente. Dit betekent dat er de komende 10 jaar een forse bouwopgave is, zowel in de nieuwbouw als herstructurering. Ook willen we dat er voldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn. We stimuleren waar het kan de woningmarkt in De Fryske Marren via diverse maatregelen. Maar de beschikbaarheid van voldoende vakkrachten in de bouw, stijgende bouwkosten en ruimtelijke procedures kunnen van invloed zijn op de voortgang van de woningbouwprojecten. Het wonen heeft veel politieke aandacht en druk vanuit diverse belangengroepen. We monitoren de beleidsontwikkelingen daarom nauw en geven regelmatig een voortgangsrapportage aan de raad.

18. Openbaar groen

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van de programmabegroting 2021 is de raad geïnformeerd over een toename van ziekten en plagen in het groen. Door preventief meer in te zetten op vergroten van de biodiversiteit kan dit beperkt worden. Verder zien we dat door droogte in de zomer er kans is op meer schade aan het groen. Door keuzes en veranderingen van inrichtingen in het verleden lopen we tegen een grote opdruk van wortels aan in de verhardingen.

19. Omgevingswet

Op dit moment wordt hard gewerkt om de Omgevingswet te implementeren zodat per 1 januari 2022 minimaal in de geest van de Omgevingswet kan worden gewerkt. Echter na 1 januari 2022 gaat het doorontwikkelen traject van de Omgevingswet door en zal lopen tot 1 januari 2029. Een belangrijk onderdeel zijn de financiën. De financiële aspecten van de Omgevingswet raken de gemeentelijke organisatie op meerdere vlakken. Niet alleen op het gebied van de invoeringskosten, ook op onderdelen van de structurele begroting. Op dit moment is nog niet duidelijk wat dit betekent voor de komende jaren. Hier zal in het 3^e kwartaal van 2021 meer duidelijkheid over ontstaan.

20. Onderwijshuisvesting

Het beschikbaar stellen van adequate huisvesting voor scholen is een wettelijke taak van de gemeente. Dit betekent dat de huisvesting en inrichting qua kwantiteit en kwaliteit veilig en voldoende is. In de meerjarenplanning onderwijshuisvesting loopt de gemeente financiële risico's.

5. Financieel meerjarenperspectief

Algemeen

In de perspectiefnota 2021 (pagina 13) is een overzicht opgenomen met informatie over het financieel perspectief tot en met 2024. Dit vormt de beginreeks van deze perspectiefnota 2022:

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Saldi perspectiefnota 2021 - 2024	233	291	399	199

Deze saldi gepresenteerd in de perspectiefnota 2021 hanteren wij als vertrekpunt voor de perspectiefnota 2022. Door het actualiseren van deze reeks komen we tot een nieuw financieel perspectief. Te denken valt aan reeds genomen besluiten met financieel effect, uitwerking circulaire gemeentefonds, structurele mutaties najaarsrapportage en dergelijke. In de volgende paragrafen gaan we hier verder op in, evenals op ontwikkelingen bestaand beleid en gehonoreerde perspectiefnota-aanmeldingen. Een en ander heeft geresulteerd in de volgende eindreeks voor de perspectiefnota 2022:

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Saldi perspectiefnota 2022 -2025	586	114	120	568

Opbouw financieel meerjarenperspectief

Op hoofdlijnen zien de saldi van deze perspectiefnota 2021 er als volgt uit:

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Perspectiefnota 2021 - 2024	233	291	399	199
Amendement perspectiefnota 2021 - 2024	3	-143	-113	12
Autonome mutaties	419	968	932	1.811
Mutaties bestaand beleid	-105	-105	-105	-105
Eenmalige mutaties	-	-	-	-
Onttrekkingen en stortingen AR n.a.v. eenmalige mutaties	-	-	-	-
Saldi meerjarenperspectief excl. Aanmeldingen	550	1.011	1.113	1.917
Voorgestelde aanmeldingen	-782	-1.082	-1.277	-1.333
Voorgestelde aanmeldingen ten laste van AR	-736	-320	-21	-
Voorgestelde aanmeldingen dekking AR	736	320	21	-
Rentelasten aanmeldingen t.l.v. AR	-7	-11	-11	-11
Saldi meerjarenperspectief incl. Aanmeldingen	-239	-82	-175	573
Voorgestelde besparingen/bezuinigingen	825	830	832	832
Bezuinigingstaakstelling		-1.500	-1.500	-1.500
Nog in te vullen bezuinigingstaakstelling		670	668	668
Onttrekken ten laste van algemene reserve		198	300	
Rentelasten onttrekken t.l.v. algemene reserve		-2	-5	-5
Saldi Perspectiefnota 2022-2025	586	114	120	568

De saldi in de perspectiefnota 2022 voldoen aan de financiële verordening. De begrotingsruimte in jaarschijf 2025 bedraagt € 568.000.

Het financieel perspectief wordt als volgt opgebouwd en verder toegelicht:

1. Amendement perspectiefnota 2021-2024
2. Autonome mutaties
3. Mutaties bestaand beleid
4. Voorgestelde aanmeldingen
5. Voorgestelde besparingen/bezuinigingen
6. Algemene reserve
7. Liquiditeitenplanning

Ontwikkelingen meerjarenperspectief

In deze paragraaf ziet u de ontwikkelingen met betrekking tot het meerjarenperspectief.

1. Amendement perspectiefnota 2021-2024

In het meerjarenperspectief zijn de volgende mutaties opgenomen naar aanleiding van het aangenomen amendement bij de perspectiefnota 2021.

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Vervallen extra verhoging OZB	-400	-400	-400	-400
Toeristenbelasting	80	80	80	80
Forensenbelasting	79	110	141	141
Uitbreiding team ICT	75	75	75	75
Wegen	100	-100	-125	
Opbrengst omgevingsdiensten verhogen met inflatie	49	72	96	96
Besparing op bedrijfsvoering	80	80	80	80
Vervanging speeltoestellen	-60	-60	-60	-60
Saldi Amendement	3	-143	-113	12

2. Autonome mutaties

In het meerjarenperspectief zijn de volgende autonome ontwikkelingen opgenomen:

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
a. Algemene uitkering (decembercircularre 2020)	-16	-15	-16	2.022
b. Stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'		-746	-746	-746
b. Stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'		746	746	746
c. Herverdeling gemeentefonds	500	1.000	1.000	1.000
d. Belastingen	-79	-126	-175	113
e. Vrijval kapitaallasten	8	172	364	446
f. Loon- en prijscompensatie	528	528	528	528
g. Dekking stelpost loon- en prijscompensatie	-528	-528	-528	-528
h. Dotatie stelpost loon- en prijscompensatie	6	-63	-241	-1.770
Saldi Autonome mutaties	419	968	932	1.811

Ad a. Algemene uitkering

In december vorig jaar bent u geïnformeerd over de uitwerking van de septembercircularre 2020. In de advisering van de septembercircularre 2020 zijn de wijzigingen ten opzichte van de meicircularre 2020 verwerkt van 2021 tot en met 2024. De stijging van het accres in 2025 uit de septembercircularre 2020 en het actualiseren van de maatstaven (dat wil zeggen aantallen inwoners, woonruimten, bijstandsgerechtigden en dergelijke) per 1 januari 2021 zijn nu verwerkt in de voorliggende perspectiefnota. De decembercircularre 2020 bevat geen structurele gevolgen ten opzichte van de septembercircularre 2020. De circularre beschrijft voornamelijk de afronding van 2020 (zie jaarrekening 2020) en geeft verder geen inzicht in verwachte wijzigingen van het accres. De wijzigingen worden pas in de meicircularre 2021 meegenomen. Hierover zullen wij u afzonderlijk informeren.

Ad b. Stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg'

Voor een toelichting op deze stelpost wordt verwezen naar onderdeel 3.4 van hoofdstuk 3 paragraaf ontwikkelingen.

Ad c. Herverdeling gemeentefonds

Op basis van twee onderzoeksrapporten over het nieuwe verdeelstelsel van het gemeentefonds, die in juni 2020 door de minister van Binnenlandse Zaken zijn gepresenteerd, is bij de perspectiefnota 2021 rekening gehouden met een nadeel van € 0,5 miljoen in 2022 en van € 1,0 miljoen in 2023 en verdere jaren.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de invoering van de herverdeling gemeentefonds een jaar later, in 2023, zal plaatsvinden. In februari 2021 zijn voorlopige uitkomsten van de herijking gemeentefonds voor alle gemeenten gepubliceerd. De herijking leek positief uit te pakken voor onze gemeente.

Op basis van deze signalen komt de negatieve stelpost te vervallen.

Ad d. Belastingen

De verhoging OZB is gebaseerd op de inflatie en loonkostenontwikkeling. Dit betekent een verhoging van 1,4 % in 2022, 1,6% in 2023 en 2024 en 1,8% in 2025. In het laatste kwartaal van 2021 ontvangt u de voorstellen voor de tarieven 2022.

Ad e. Vrijval kapitaallasten

Elk jaar wordt de vrijval aan kapitaallasten (afschrijving en rente) berekend en toegevoegd aan het meerjarenperspectief.

Ad f./g./h. Loon- en prijscompensatie

In onze begroting hebben wij een stelpost opgenomen voor loon- en prijscompensatie (zie ook hoofdstuk 1 kaders). Jaarlijks worden de budgetten waarop concrete prijsstijgingen van toepassing zijn (op basis van contracten en dergelijke) in kaart gebracht en verhoogd ten laste van deze stelpost.

3. Mutaties bestaand beleid

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Niet door te berekenen BTW in afvalstoffenheffing	-105	-105	-105	-105
Saldi Mutaties bestaand beleid	-105	-105	-105	-105

In de raadsvergadering van 18 februari 2021 is besloten € 105.000 beschikbaar te stellen voor de niet door te berekenen btw in de afvalstoffenheffing.

4. Voorgestelde aanmeldingen

Hier wordt met betrekking tot de voorgestelde aanmeldingen voor beleid inzicht gegeven in de effecten voor de algemene reserve en de exploitatie (zie voor de algemene reserve ook paragraaf 5.6).

De toelichtingen op deze voorgestelde aanmeldingen/activiteiten zijn terug te vinden in de programma's.

Totaal aanmeldingen per programma

Alle individuele gehonoreerde aanmeldingen zijn weergegeven in het beleidsinhoudelijke deel van deze perspectiefnota (zie hoofdstuk 5). Hieronder een totaaloverzicht per programma.

Totaal aanmeldingen per programma

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Programma 1 Bestuur en Organisatie	-343	-321	-358	-395
Programma 2 Ruimte	-295	-525	-511	-516
Programma 3 Economie	-92	-92	-92	-92
Programma 4 Leefbaarheid en Onderwijs	-291	-220	-249	-249
Programma 5 Sociaal Domein	-497	-244	-88	-81
Totaal	-1.518	-1.402	-1.298	-1.333
Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)	-736	-320	-21	-
Waarvan: ten laste van exploitatie (structureel)	-782	-1.082	-1.277	-1.333

Een deel van de aanmeldingen heeft betrekking op verbonden partijen. Onderstaand een overzicht van deze autonome en wettelijke aanmeldingen.

Aanmeldingen verbonden partijen

Nr. x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Programma 1 Bestuur en Organisatie				
4. Veiligheidsregio Fryslân	-119	-57	-94	-131
Programma 2 Ruimte				
19. Ontwikkelingen FUMO	-75	-75	-75	-75
Programma 5 Sociaal Domein				
29. Bijdrage sociale werkvoorziening	-102	-94	-88	-81
Totaal	-296	-226	-257	-287

Voor de aanmeldingen ten laste van de algemene reserve ramen we rentelasten in de exploitatie. We hanteren 1% voor nieuwe investeringen. Dit levert de volgende reeks voor de exploitatie op:

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Rentelasten aanmeldingen t.l.v. algemene reserve	-7	-11	-11	-11
Rentelasten aanmeldingen t.l.v. algemene reserve	-7	-11	-11	-11

5. Voorgestelde besparingen/bezuinigingen

In de perspectiefnota 2021 is een bezuinigingstaakstelling van € 1,5 miljoen structureel vanaf 2023 opgenomen. Bij de perspectiefnota 2022 wordt voor ruim € 1 miljoen structurele besparingen/bezuinigingen zonder beleidsaanpassingen voorgesteld. De eventuele invulling van het restant van de bezuinigingstaakstelling kan bij de perspectiefnota 2023 worden meegenomen.

Overzicht besparingen/bezuinigingen:

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Quick wins	647	652	654	654
Actualisatie bezuinigingspotentieel KN 2019	63	63	63	63
Actualisatie gehonoreerde aanmeldingen KN 2019 en CN 2020	115	115	115	115
Totaal	825	830	832	832

Een nadere specificatie van bovengenoemde besparings-/bezuinigingsonderdelen presenteren we in bijlage 3.

6. Algemene reserve

In deze paragraaf geven we een overzicht van de algemene reserve van De Fryske Marren. De algemene reserve bestaat uit de vrije algemene reserve en de reserves weerstandsvermogen.

De raad heeft 18 december 2019 de nieuwe nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2019-2022 vastgesteld. In deze nieuwe nota is een gewijzigde berekeningssystematiek van het benodigde weerstandsvermogen gepresenteerd volgens de zogenaamde Monte Carlo simulatietechniek. Deze is algemeen geaccepteerd in zowel de profit als de non-profit sector. Voorheen hielden we geen rekening met een zogenaamde “zekerheidsfactor”. Het is niet reëel te veronderstellen dat risico’s zich in de volle omvang en op hetzelfde moment voordoen. Deze risicosimulatie voeren we bij iedere actualisering opnieuw uit. Een zekerheidspercentage van 90% hanteren veel gemeenten. In hoofdstuk 4 van deze perspectiefnota is de top 20 van risico’s weergegeven. Op basis van het genoemde percentage en de inventarisatie van de top 20 risico’s is een benodigd weerstandsvermogen berekend van afgerond € 8,3 miljoen. De ratio van 1,1 (dat wil zeggen stand algemene reserve eind 2025 € 8.843.000 gedeeld door € 8.300.000 benodigd weerstandsvermogen) valt in 2025 binnen de kwalificatie ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4 en is daarmee voldoende.

Hieronder volgt een overzicht van de algemene reserve:

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve (stand per 1/1)	12.549	9.238	8.695	8.843
<i>Stortingen:</i>				
Resultaatsbestemming jaarrekening 2020				
Vrijval kredieten onderhanden werk				
Herstelplan algemene reserve	450	200	200	
Compensatieregelingen december- en maartcirculaire				
Besparingen/bezuinigingen	237			
Bestaand beleid	600	800	2.000	
Totaal stortingen	1.287	1.000	2.200	-
<i>Onttrekkingen:</i>				
Bestaand beleid	-3.862	-1.025	-1.731	
Verrekeningen meerjarenperspectief Perspectiefnota 2022		-198	-300	
Totaal onttrekkingen	-3.862	-1.223	-2.031	-
<i>Voorgestelde aanmeldingen ten laste van AR:</i>				
Honoreren	-736	-320	-21	-
<i>Aanmeldingen ten laste van de AR: → naar OHW</i>	-736	-320	-21	-
Stand per 31/12	9.238	8.695	8.843	8.843

Mutaties algemene reserve - stortingen

De reserve mutaties tot en met de perspectiefnota 2021 zijn weergegeven onder het kopje bestaand beleid. Verder is bij de perspectiefnota 2021 een herstelplan algemene reserve ingevoerd ter versterking van de reservepositie om tegenvallers op te vangen. Onderdeel van dit herstelplan was het opnemen van toekomstige tussentijdse winstnemingen grondexploitatie in de algemene reserve meerjarig op te nemen. De grondexploitatie heeft een belangrijk aandeel in het jaarrekeningresultaat. Voorzichtigheidshalve wordt nu 50% van de te verwachten tussentijdse winstnemingen meegenomen. Dit is afgestemd met onze accountant en de provincie als toezichthouder. Tenslotte wordt vanuit de actualisatie van de gehonoreerde aanmeldingen kadernota 2019 en crisisnota 2020 een besparing van € 237.000 voorgesteld.

Claims/onttrekkingen aan de algemene reserve zetten we apart in een bestemmingsreserve om zo duidelijk in beeld te hebben wat de algemene reserve van De Fryske Marren is.

Een specificatie van de verrekening tussen de reserve onderhanden werk en de algemene reserve is verwerkt in bijlage 1 reserves en voorzieningen.

Mutaties algemene reserve – onttrekkingen

Ook de reserve mutaties tot en met de perspectiefnota 2021 zijn op dezelfde wijze gerubriceerd als de stortingen. Het onttrekken van € 0,2 miljoen in jaarschijf 2023 en € 0,3 miljoen in 2024 in deze perspectiefnota is nodig om een sluitend meerjarenperspectief te presenteren. Zie ook paragraaf opbouw financieel perspectief.

Mutaties algemene reserve – aanmeldingen

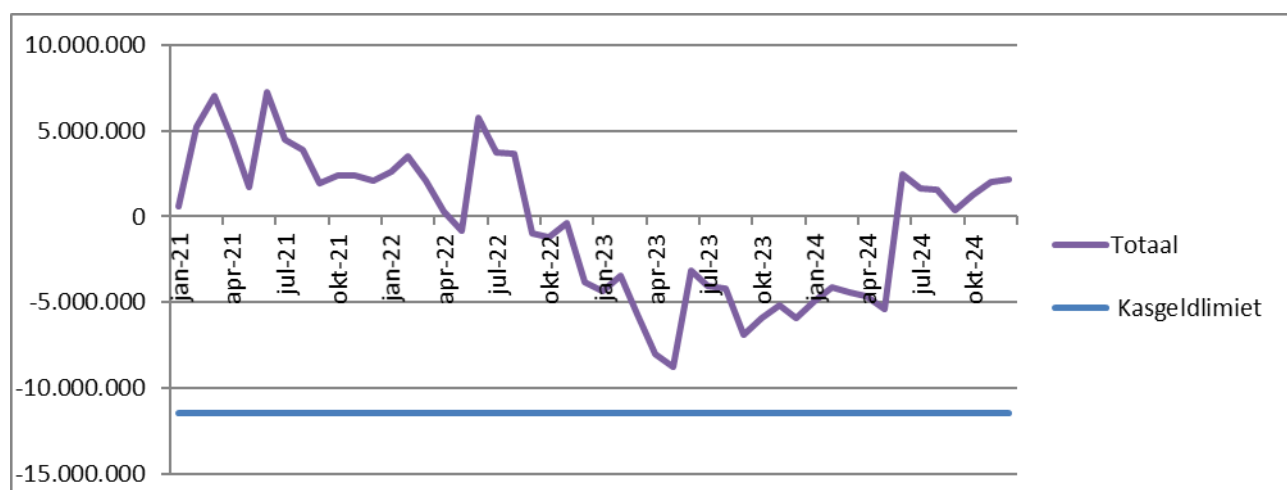
Tot slot hebben we in het overzicht van de algemene reserve de aanmeldingen verwerkt, zoals opgenomen in het overzicht totaal aanmeldingen per programma (zie hoofdstuk 6). Dit is het totaalbedrag van de aanmeldingen, die ten laste van de algemene reserve komen.

Wanneer we dan kijken naar de totale algemene reserve, geeft dit het volgende beeld:

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Vrije algemene reserve	938	395	543	543
Weerstandsvermogen	8.300	8.300	8.300	8.300
Totaal overzicht algemene reserve	9.238	8.695	8.843	8.843

7. Liquiditeitenplanning

De liquiditeitenplanning laat voor de komende begrotingsperiode het volgende beeld zien.

Zoals uit dit overzicht blijkt schommelt de liquiditeitsbehoefte de komende jaren tussen € 5 miljoen positief en € 5 miljoen negatief met slechts enkele uitschieters. Het perspectief is voordeliger dan voorgaande planningen. Het rekeningresultaat 2020 heeft gezorgd voor een lagere liquiditeitsbehoefte. Wij verwachten dat wij in 2021 en 2022 geen nieuwe langlopende geldlening hoeven af te sluiten. Nieuwe aanmeldingen uit deze perspectiefnota zijn nog niet meegenomen in deze planning. In de begroting laten we u een nieuw beeld zien waarin we deze wel verwerken.

6. Gehonoreerde aanmeldingen

6.1 Bestuur en organisatie

Hoofddoelstelling

Een voor ieder zichtbaar bestuur in een eigentijdse gemeente die samen met inwoners, bezoekers en bedrijven ambitieus verder bouwt aan een omgeving waar je goed en veilig kunt wonen, werken en recreëren.

De perspectiefnota aanmeldingen met toelichting

1. Programma ondertiteling Frysk gemeenteraad

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten		Status
Wettelijk	Structureel	2022: p.m. 2023: p.m.	2024: p.m. 2025: p.m.	Honoreren

Algemene toelichting

In 2016 heeft de Europese Unie richtlijnen aangenomen om informatie en diensten van de overheid voor iedereen toegankelijker te maken, waaronder ook mensen met een gehoorbeperking. Hieruit kwam het *tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid* voort. Dit houdt in dat alle videoverslagen van vergaderingen van gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschappen (achteraf) ondertiteld moeten worden per 23 september 2020.

Provinsje Fryslân, Wetterskip Fryslân en 10 gemeenten hebben opdracht gegeven aan de Fryske Akademy, in samenwerking met de Radboud Universiteit en Humain'r, om een programma Fryske ondertiteling te maken. Dat programma vraagt ook onderhoud, en daarvoor zijn structurele gelden nodig.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Ondertiteling van openbare vergaderingen van gemeenteraden is een wettelijke plicht, waaraan De Fryske Marren binnenkort zal kunnen voldoen. Het programma dat ontwikkeld wordt, is betaald uit de incidentele ICT gelden, het onderhoud van het programma vraagt structurele budget om aan de wettelijke plicht te blijven voldoen.

2. Omzetting tijdelijke formatie adviseur sociaal domein

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten		Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 83.000 2023: -/- € 83.000	2024: -/- € 83.000 2025: -/- € 83.000	Honoreren

Algemene toelichting

Vanuit de kadernota-aanvraag 2018 is voor 3 jaar 3 fte beleid en 1 fte bedrijfsvoering toegekend aan team maatschappelijke ontwikkeling. (Deze aanmelding heeft betrekking op 1fte bedrijfsvoering, de toelichting van de 3fte beleid wordt toegelicht bij aanmelding 31 op blz. 45.

Bij de betreffende kadernota-aanvraag is er formatie beschikbaar gesteld voor o.a. de functie van adviseur bedrijfsvoering sociaal domein. Deze functie was/is noodzakelijk om de bedrijfsvoering van het taakveld van het sociaal domein, in de breedste zin van het woord, op te zetten en in control te krijgen. Het sociaal domein is verantwoordelijk voor de uitvoering van o.a. de Jeugdwet Wmo, Participatiewet, Wet Gemeentelijke Schulddienstverlening, Wet Inburgering enz. Dit domein is in de afgelopen jaren steeds groter geworden, zowel in menskracht als in begrotingsomvang beslaat dit een groot deel van onze organisatie. De begrotingsomvang van dit taakveld beslaat ruim 48% van onze totale begroting. Door dit grote aandeel van dit taakveld, het belang en de risico's die hier mee te maken hebben, zien we dat de advisering op bedrijfsvoering noodzakelijk blijft.

De adviseur is betrokken bij diverse grote dossiers zoals het sportbedrijf en de sociale werkvoorziening Empatec en ondersteunt beleidsmedewerkers. Voor het project Empatec (businesscase leerbedrijf) wordt 1,5 dag per week inzet gevraagd. De adviseur is betrokken bij het project schuldhelpverlening en bij de (financiële) advisering van het Sportbedrijf. Het is een continue proces op bestaande en nieuwe onderwerpen. De adviseur draagt mede zorg voor de rapportages en de vertaling er van in de P&C-documenten. Hiervoor wordt samengewerkt met de senior beleidsmedewerker mo. De adviseur ondersteunt ook bij de uitvoering van de interne controles.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Wanneer deze formatie niet omgezet wordt in vaste formatie en wegvalt, komt deze ondersteuning ook te vervallen. In de huidige organisatiestructuur zal dit opgevangen moeten worden door het team middelen, cluster financieel beleid. Daar is geen ruimte voor. Het betekent voor de genoemde teams in het sociaal domein dat zij niet meer geadviseerd kunnen worden op diverse dossiers. We vallen dan terug naar een situatie waarin we moeten accepteren dat we minder in control zijn, met alle risico's van dien.

3. Inkoop professionalisering

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten		Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 141.000	2024: -/- € 141.000	Honoreren
		2023: -/- € 141.000	2025: -/- € 141.000	

Algemene toelichting

Deze aanmelding betreft een aanmelding voor het onderdeel inkoop en aanbesteden van team bestuur en concernadvies.

De doelstellingen welke zijn opgenomen in het inkoopbeleid geven de richting voor het onderdeel inkoop en aanbesteden. Waarbij de doelstelling 'rechtmatig en doelmatig inkopen zodat gemeenschapsgelden op controleerbare en verantwoorde wijze worden aangewend en besteed'; als hoofddoelstelling wordt getypeerd.

Deze doelstelling wordt in de accountscontroles van elk jaar getoetst, zo ook over 2019. Naar aanleiding van deze accountantscontrole zijn er diverse crediteuren en posten als onrechtmatig dan wel onzeker gekenmerkt. Dit heeft geleid tot een aanzienlijk bedrag (617K) aan onrechtmatigheden (fouten). In het verslag van de accountant is daarnaast aangegeven dat het proces inzake de beheersing van aanbestedingen verder aangescherpt dient te worden om dergelijke fouten in de toekomst te voorkomen. Tevens dient er (veel) meer aandacht te zijn voor de onderbouwing en dossiervorming van gevolgde aanbestedingsprocedures. In relatie tot de interne controlewerkzaamheden heeft de accountant geadviseerd om hier meer diepgang in aan te brengen. Tot slot dient het aanleveren van de documentatie en de nadere onderbouwing bij de controle te worden versterkt.

Dit is de directe aanleiding om de inkoopfunctie binnen De Fryske Marren in balans met de realiteit en in relatie tot de doelstellingen toekomstbestendig te maken. Vanuit deze achtergrond komt de aanmelding voor de noodzakelijke uitbreiding van de formatie met 2,11 fte van 1,89 fte in de huidige situatie naar 4 fte in de gewenste situatie. In de notitie inkoop professionalisering welke in het directie overleg van 15 april 2021 is besproken is dit nader onderbouwd.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Met de uitbreiding van de formatie wordt de inkoopfunctie in staat gesteld om regie te voeren op de inkooptrajecten, de administratie en de coördinatie van de inkoopactiviteiten, contractbeheer en contractmanagement. Uit de adviezen van de accountant komt naar voren dat contractbeheer beter georganiseerd dient te worden en structureel een plek moet krijgen in rollen en functies.

Door het contractbeheer structureel en goed te organiseren komt er eenduidig zicht op de lopende contracten en kan er actief gestuurd worden op het tijdig verlengen of starten van een inkoopprocedure. Wat resulteert in een verminderde kwetsbaarheid door het vormen van een stabiel team waarbij verantwoordelijkheden kunnen worden overgedragen en waarbij we kunnen voldoen aan de rechtmatigheid m.b.t. inkooptrajecten.

Wanneer de aanmelding niet wordt gehonoreerd lopen we het reële risico dat gemeenschapsgeld op een onrechtmatige manier wordt besteed. Vervolgens kan bij controle door de accountant het aantal onrechtmatige posten dermate hoog zijn dat er geen goedgekeurde verklaring voor de jaarrekening wordt afgegeven. Dit kan leiden tot zeer negatieve gevolgen voor de financiële zelfstandigheid van de gemeente in zijn geheel.

4. Veiligheidsregio Fryslân

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 119.000 2024: -/- € 94.000 2023: -/- € 57.000 2025: -/- € 131.000	Honoreren

Algemene toelichting

Deze aanmelding is overeenkomstig de concept begroting 2022-2025 van de VRF. Het betreft een aanvulling op de producten brandweer, crisisbeheersing, openbare gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Indien de concept begroting ongewijzigd wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de VRF zal niet honoreren leiden tot een overschrijding van de begroting. De bijdrage aan de VRF is een verplichte bijdrage.

5. Aanschaf mobiele telefoons

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2023: -/- € 40.000 2025: -/- € 40.000 2024: -/- € 40.000	Honoreren

Algemene toelichting

In 2020 is een nieuw telefonieplatform geïnstalleerd. Dit nieuwe platform integreert telefonie, videobellen en interne chat. Het draagt bij aan een betere bereikbaarheid en toegankelijkheid voor onze medewerkers en inwoners dat zich vertaalt in betere dienstverlening. Bij de perspectiefnota 2021 zijn incidenteel middelen voor de jaren 2021 en 2022 beschikbaar gesteld. Nu worden structurele middelen vanaf 2023 gevraagd.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Wanneer er geen aanvulling op het vervangingsbudget komt dan moeten we voor een deel weer vaste telefoons aanschaffen.

Totaaloverzicht aanmeldingen Programma 1 (meerjarenperspectief en algemene reserve samen)

Nr. Honoreren		2022	2023	2024	2025
Programma 1 Bestuur en Organisatie					
1	Programma Ondertiteling Frysk gemeenteraad	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2	Omzetting tijdelijke formatie adviseur sociaal domein	-83	-83	-83	-83
3	Inkoop professionalisering	-141	-141	-141	-141
4	Veiligheidsregio Fryslân	-119	-57	-94	-131
5	Aanschaf mobiele telefoons		-40	-40	-40
Totaal		-343	-321	-358	-395
Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)					
Waarvan: ten laste van de exploitatie (structureel)		-343	-321	-358	-395

6.2 Programma 2: Ruimte

Hoofddoelstelling

Een dynamische, duurzame, ontwikkelingsgerichte en veilige woon-, werk- en recreatiegemeente met behoud en versterking van bestaande (omgevings-)kwaliteiten, een gemeente die bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners en recreanten.

De perspectiefnota aanmeldingen met toelichting

6. Vervangen oeverconstructies vaarwegen

Categorie	Incidenteel/Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	€ 614.000	2022: -/- € 8.000 2024: -/- € 6.000 2023: -/- € 16.000 2025: -/- € 16.000	Honoreren

Algemene toelichting

Vanuit het Meerjarenplan Oeverconstructies Vaarwegen 2019-2022 vinden vervangingen van oeverconstructies plaats. Dit meerjarenplan is in 2018 door de raad vastgesteld. De benodigde investering voor 2022 bedraagt € 613.350. De vervangingskosten voor 2023 zijn nog niet geraamd en vastgesteld. In 2022 wordt een nieuw meerjarenplan 2023 – 2026 opgesteld. De investeringen zullen worden geactiveerd en de lasten (rente en afschrijving) worden gedekt vanuit de bestaande begroting binnen het product Oevers en beschoeiingen vaarwegen.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De wens van onze gemeente is de openbare ruimte een visitekaartje te laten zijn, ondanks de beperkte middelen. Daarbij is de wens om met beperkte middelen en met de nodige inventiviteit het maximale te bereiken. De gemeente heeft een aanzienlijk vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, openbare verlichting, riolering, openbaar groen, oevers en kaden, vaarwegen, kunstwerken en gebouwen. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van groot belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen.

7. Arbowet en VCA

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wettelijke taak	Structureel	2023: -/- € 45.000 2025: -/- € 45.000 2024: -/- € 45.000	Honoreren

Algemene toelichting

Ook aangevraagd in perspectiefnota 2021. Voor 2 jaar gehonoreerd. Aanvraag is structureel, deze aanvraag is voor na 2023 en verder.

Arbowet in het kort

Werkgevers en werknemers zijn samen verantwoordelijk voor het gezond en veilig werken en voor de invulling van deze wet in de eigen organisatie of branche.

Arbowet en risico- inventarisatie

In kader van Arbowet is er een risico-inventarisatie uitgevoerd bij de buitendienst van de gemeente. Dit heeft geresulteerd in een lijst met uit te voeren maatregelen.

Inmiddels zijn de meeste van deze maatregelen uitgevoerd. Van de werkplek inspectie komen jaarlijks gebreken naar voren, waarop maatregelen moeten worden getroffen.

VCA gecertificeerde gemeente

De gemeentelijke buitendienst is nu al twee jaar VCA gecertificeerd. Dit is ingevoerd om bewustwording bij de medewerkers en bedrijven te creëren omtrent het veilig werken.

Vervolg en kosten

Om te kunnen blijven voldoen aan het gezond en veilig werken is het noodzakelijk dat de medewerkers herhaling opleidingen blijven volgen en nieuwe collega's de benodigde opleidingen volgen. Materieel moet met regelmaat gekeurd worden. Er moet jaarlijks een audit plaatsvinden. En er moet met regelmaat een "toolboxmeeting" (kort periodiek werkoverleg over het veilig werken) worden gehouden.

Om bovenstaande te kunnen blijven doen is er een structureel budget nodig de maatregelen uit de werkplekinspecties en de VCA certificering. **Structureel** is hier € 45.000 voor nodig.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De gemeente loopt een verhoogd risico op persoonlijk letsel van medewerkers of inhuur personeel. Dit kan mogelijk leiden tot claims.

8. Areaaluitbreiding openbare verlichting

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2023: -/- € 1.000 2024: -/- € 11.000 2023: -/- € 11.000 2025: -/- € 11.000	Honoreren

Algemene toelichting

Vanaf 2017 zijn er geen aanmeldingen areaaluitbreiding openbare verlichting ingebracht. De diverse uitbreidingsplannen hebben impact op de hoeveelheid masten. De areaaluitbreiding betreft in totaal 200 masten. De gemiddelde beheerkosten zijn berekend op € 48,85. Daarmee komt de areaaluitbreiding op € 9.770. De areaaluitbreidingen zijn een autonome ontwikkeling waarvoor in een eerder stadium bestuurlijk akkoord is gegeven. In de perspectiefnota zijn deze slechts voor 2 jaar gehonoreerd.

Deze worden nu weer structureel voorgelegd in combinatie met de aanvulling voor 2022.

In 2020 zijn er 16 masten + armaturen bijgekomen vanuit de uitbreiding Broek – Súd en andere locaties. Totaal € 9.770 + € 782 = € 10.552

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De areaaluitbreidingen zijn een autonome ontwikkeling waarvoor in een eerder stadium bestuurlijk akkoord is gegeven. De areaaluitbreidingen zijn direct gekoppeld aan het benodigde onderhoud en daarmee aan de instandhouding van de gemeentelijke eigendommen. Bij het niet honoreren van de aanvraag zal het onderhoudsniveau niet worden gehaald en kan het kapitaalgoed niet in stand worden gehouden.

9. Areaaluitbreiding groen

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2023: -/- € 16.000 2025: -/- € 16.000 2024: -/- € 16.000	Honoreren
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 36.000 2024: -/- € 36.000 2023: -/- € 36.000 2025: -/- € 36.000	Honoreren

Algemene toelichting

De areaaluitbreidingen zijn een autonome ontwikkeling waarvoor in een eerder stadium bestuurlijk akkoord is gegeven. In de perspectiefnota zijn deze slechts voor 2 jaar gehonoreerd. Deze worden nu weer structureel voorgelegd in combinatie met de aanvulling voor 2022.

Uitbreidingen toegekend in perspectiefnota 2020 voor 2021 en 2022

Locaties: Lemmer: Tramdijk oost, Transferium (busstation), Schokker, Schouw en nieuwe milieustraat, Delfstrahuizen: De Ekkers en parkgedeelte, Joure: Busstation, Toegangsweg Joure, Idskenhuisen en Bakhuizen: diverse locaties. Aanvullend Knooppunt Joure en diverse aanvulling in wijken.

In onderstaande tabel zijn de totalen van areaaluitbreidingen weergegeven.

Uitbreiding, aanvulling vanaf 2022 € 36.272

Structureel na 2023, totale uitbreiding betreft € 16.412 + € 36.272 = € 52.684

Totalen		
bomen	264	St + 1679 (aanvulling 2022)
vaste planten	391	m ²
hagen	100	m1
heesters	125	m ² + 57 m2 (aanvulling 2022)
bosplantsoen	532	m ²
bodembedekkers	384	m ²
Gras intensief	9482	m ² + 294 m2 (aanvulling 2022)
Gras extensief	10489	m ² + 6311 m2 (aanvulling 2022)

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Het niet kunnen onderhouden van het eerdere besloten uitbreidingen.

10. Grootschalig onderhoud pont Langweer

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Incidenteel	2022: -/- € 60.000	Honoreren

Algemene toelichting

De grote pont Langweer moet een keer in de vier jaar voor groot onderhoud worden droog gezet. Tijdens dit droogzetten wordt groot onderhoud gepleegd zoals schilderwerk, motorenrevisie en (wettelijke) elektrische aanpassingen. De kosten van deze beurt bedragen gemiddeld € 60.000. In de begroting zijn alleen middelen voor dagelijks en storingsonderhoud begroot en wordt groot onderhoud via de perspectiefnota aangevraagd. Dit volgens de afspraak gemaakt in de vastgestelde Kadernota 2016 paragraaf 4.3.2 Mutaties bestaand beleid en paragraaf 4.3.3 eenmalige mutaties 2016.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Door geen groot onderhoud uit te voeren plegen we kapitaalsvernietiging. De kans bestaat dat de pont niet door de jaarlijkse verplichte keuring voor beroepsvaartuigen komt en niet meer gebruikt mag worden. Daarbij is er ook risico dat de pont vaker uit zal vallen. Dit geeft de nodige overlast en imagoschade.

11. Keuringen NEN 3140 en HP04 (Pfas)

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wettelijke taak	Structureel	2023: -/- € 25.000 2025: -/- € 25.000 2024: -/- € 25.000	Honoreren

Algemene toelichting

Ook aangevraagd in perspectiefnota 2020. Voor 2 jaar gehonoreerd. Aanvraag is structureel, deze aanvraag is voor na 2023 en verder.

Verplichte keuringen op elektra en grond

De laatste jaren hebben we als gemeente te maken met keuringen op o.a. alle elektra en grond dat verplaatst wordt. Deze keuringen zijn de NEN 3140 en de HP04 (Pfas)

Installatieverantwoordelijke

Om te kunnen voldoen aan de NEN 3140 is ondersteuning nodig van een erkende installatieverantwoordelijke. Hiervoor is een contract afgesloten met Pranger Rosier. Deze extra kosten zijn begroot op € 10.000.

Op basis van de aantal keuring op HP04 (Pfas) van 2019 is voor de komende jaren is structureel een extra budget nodig van € 15.000.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Omdat het wettelijk verplicht is deze keuringen te hebben uitgevoerd ontkomt de gemeente hier niet aan. Zonder de genoemde keuringen zouden we elektrische installaties moeten afsluiten en mogen we geen grond meer verzetten.

12. Onderhoud stranden

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2023: -/- € 50.000 2025: -/- € 50.000 2024: -/- € 50.000	Honoreren

Algemene toelichting

Bij de perspectiefnota 2020 deze structurele aanvraag voor 2 jaar gehonoreerd. Echter is dit een structurele verhoging welk ook noodzakelijk is na 2022.

Uitbreiding stranden en stijgende kosten door toename van bezoekers

Het benodigde reguliere onderhoud aan de stranden binnen de gemeente is toegenomen, doordat de gemeentelijke stranden meer bezocht worden. De toename van bezoekers leidt ook tot een toename van zwerfafval op de stranden. In de notitie Strandjes en zwemwaterkwaliteit blijkt dat voor het beheer van het huidige areaal een tekort is van € 73.108 om de stranden op een gemiddelde B-kwaliteit te kunnen onderhouden. Door efficiënter inzet van materieel en medewerkers zal het tekort rond de € 50.000 zijn. De grootste kosten stijging zien we in het zwerfafval en in de reiniging van het strand met een beachcleaner. Kostenstijging € 22.500.

Daarnaast zijn enkele stranden in de laatste jaren uitgebreid (bv strand Delfstrahuizen). Jaarlijkse extra kosten € 10.000.

Meer kosten zand aanvullen strand Lemmer

Op strand Lemmer zijn de kosten van het jaarlijks terug brengen van het zand verhoogd. Het weg gewaaide zand en het zand dat terug spoelt in het IJsselmeer neemt de laatste jaren toe. Jaarlijkse extra kosten € 10.000.

Stijgende kosten van de pacht

Het Wetterskip en het Rijk hebben de pachtbedragen verhoogd waardoor de jaarlijkse kosten voor de pacht met € 7.500 verhoogd is.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Het beeldkwaliteitsniveau A van strand Lemmer en het beeldkwaliteitsniveau B van de overige stranden zouden niet meer gehaald kunnen worden. Of enkele gemeentelijke stranden moeten uit het beheer gehaald worden, dit heeft veel impact op onze inwoners als onze toeristen. Aan onze stranden zit vaak ook een provinciaal zwemwater gekoppeld.

13. Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2023: -/- € 50.000 2025: -/- € 50.000 2024: -/- € 50.000	Honoreren

Algemene toelichting

Ook aangevraagd in perspectiefnota 2020. Voor 2 jaar gehonoreerd. Aanvraag is structureel, deze aanvraag is voor na 2023 en verder.

Toegankelijkheid openbare ruimte

In kader van de toegankelijkheid openbare ruimte uit het werkprogramma college zijn in de gemeente alle trottoirs geïnventariseerd op mogelijke obstakels. Hieruit blijkt dat er veel locaties zijn, waar de trottoirs minder of slecht toegankelijk zijn. Dit komt veelal doordat er in het verleden (1960-2010) bomen geplant zijn in te krappe plantvakken of er is onvoldoende naar de boomsoort en locatie gekeken. Bomen in te kleine plantvakken gaan op later leeftijd op zoek naar voeding en vocht. Hierdoor gaan deze bomen vaak oppervlakkig wortelen. De effecten van deze bomen op de te krappe locaties zijn vaak pas na 30 of 40 jaar zichtbaar. Het huidige beleid is gericht op het laten uitgroeien van bomen tot monumentale fase (meestal >80 jaar). Bij nieuwe inrichtingen wordt rekening gehouden met het eindbeeld (monumentale boom met geen problemen door wortels van de boom), bodem, groei ruimte voor de boom en boomsoort.

Veel voorkomende overlast

Locaties waar de wortelopdruk tot overlast leidt hebben te maken met;

- Opstaande tegels, veel herstraten en kans dat men komt te vallen.
- Wortels groeien in particuliere tuinen en opritten
- Wortels komen in het riool. In het gemeentelijke of particuliere deel. Dit leidt met regelmaat tot verstoppingen.
- Opdruk van de weg, waardoor er meer onderhoud aan de wegen noodzakelijk is.

Plan van aanpak en structurele kosten

In 2020 volgt er een plan van aanpak van de huidige probleem locaties. We zien door de verschillende plantjaren, dat het probleem van de wortelopdruk elk jaar groter wordt. Door een structureel budget van € 50.000 beschikbaar te stellen kan elk jaar een aantal straten met bomen en wortelopdruk verbeterd worden qua toegankelijkheid.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De toegankelijkheid openbare ruimte kan qua de trottoirs niet voldoende verbeterd worden. Dit kan gaan leiden tot meer claims en verhogende kosten bij wegen en riolering.

14. Vervanging kleine houten bruggen

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	€ 150.000	2022: -/- € 3.000 2024: -/- € 5.000 2023: -/- € 5.000 2025: -/- € 5.000	Honoreren
Autonoom	Structureel	€ 150.000	2023: -/- € 3.000 2025: -/- € 5.000 2024: -/- € 5.000	Honoreren

Algemene toelichting

In 2021 is er een nieuwe inspectie uitgevoerd op alle kunstwerken van de gemeente.

Daarnaast is er gericht gekeken naar welke kleine houten bruggen daadwerkelijk vervangen moeten worden omdat ze aan het einde van hun technische levensduur zijn. In het jaarplan 2022 zal specifiek benoemd worden welke bruggen het betreft.

Geraamde kosten

De geraamde kosten voor vervanging van deze bruggen is € 150.000. In het vastgestelde beleidsplan kunstwerken 2020 – 2023 is opgenomen dat de vervanging van kunstwerken niet wordt gedekt uit de voorziening maar wordt aangevraagd via de kadernota. Hiervoor zijn de gemiddelde kosten € 150.000 per jaar. Door toepassing van een betonnen fundering en kunststof dek en leuningwerk zullen de dagelijkse onderhoudskosten van deze bruggen afnemen. Een aanpassing van de begroting zal plaats vinden bij het herijken van het beleidsplan kunstwerken in 2024.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

In verband met kans op bezwijken en daardoor het mogelijk optreden van letsel- en imagoschade zullen de slechte bruggen worden verwijderd en niet worden vervangen. Dit zou een doorbreking van de fiets en wandelroutes betekenen in de gemeente.

15. Vervangen openbare verlichting

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	€ 178.000	2022: -/- € 10.000 2024: -/- € 20.000 2023: -/- € 20.000 2025: -/- € 20.000	Honoreren
Autonoom	Structureel	€ 178.000	2023: -/- € 10.000 2025: -/- € 20.000 2024: -/- € 20.000	Honoreren
Autonoom	Structureel		2022: +/+ € 1.000 2024: +/+ € 4.000 2023: +/+ € 3.000 2025: +/+ € 4.000	Honoreren

Algemene toelichting

Jaarlijks terug komende investering in de vervanging naar Led verlichting

In het vastgestelde beleidsplan Openbare verlichting 2016-2024 zijn de beleidsuitgangspunten vastgelegd voor het omgaan met de openbare verlichting. Ook is aangegeven dat voor het in stand houden van het areaal een jaarlijkse vervangingsinvestering nodig is van € 178.000. Voor deze opgave is niet structureel rekening gehouden in de exploitatie. De investering wordt in lijn met het beleidsplan aangevraagd via de kadernota. De investering wordt aangewend om de masten en armaturen binnen De Fryske Marren te vervangen die technisch afgeschreven zijn. Het uitgangspunt hierbij is dat de economisch minder rendabele verlichting prioriteit krijgt. Deze, voornamelijk Sox- en Son lampen worden vervangen door led armaturen. Daarmee dragen we actief bij aan de energiereductie binnen de gemeente.

Besparing op het cyclische onderhoud

De oude armaturen hebben een economische levensduur van 20 jaar. Voor LED-armaturen geldt een economische levensduur van 40 jaar. Jaarlijks worden met deze investeringen ongeveer 400 armaturen vervangen naar Led en 50 oude masten. Deze investeringen leveren structurele besparing op van € 2000 per jaar. Dit op het reguliere onderhoud en energiekosten.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De aanmelding betreft een autonome ontwikkeling. Wanneer deze niet wordt toegekend kan er niet voldoende onderhoud aan de openbare verlichting worden uitgevoerd. Een direct gevolg is meer uitval van verlichting, meer klachten en meldingen en termijn gaat de onderhoudstoestand van het aanwezige areaal achteruit. Daarmee lopen de onderhoudskosten op. Ook de gemeentelijke doelstelling om het areaal verder te verduurzamen (vervangen door Led) wordt niet gehaald.

16. Areaal uitbreiding wegen

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 71.000 2024: -/- € 71.000 2023: -/- € 71.000 2025: -/- € 71.000	Honoreren

Algemene toelichting

Betreft totale areaal uitbreiding verhardingen door uitbreidingsplannen en nieuwe wegenprojecten. De areaaluitbreidingen zijn een autonome ontwikkeling waarvoor in een eerder stadium bestuurlijk akkoord is gegeven.

Uitbreidingen toegekend in crisisnota 2020 (structureel)

Locaties 2020: Sintjohannesga, Bakhuizen en Lemmer (Tramdijk en gemeentewerf).

2020: 30.500 m² is totaal € 42.700

Voorziening wegen (*€ 0,70) = € 21.350

Wegen en straten dagelijks onderhoud (* € 0,45) = € 13.725

Gladheidsbestrijding (* € 0,10) = € 3.050 (nieuwe aanvraag)

Signalering verkeer (* € 0,15) = € 4.575 (nieuwe aanvraag)

Uitbreidingen aangevraagd in perspectiefnota 2022 structureel

Locaties 2021: Knooppunt Joure en Transferium, Menning Oudehaske en Tjalk Lemmer

2021: 45350 m² is totaal € 63.480

Voorziening wegen (*€ 0,70) = € 31.745

Wegen en straten dagelijks onderhoud (* € 0,45) = € 20.400

Gladheidsbestrijding (* € 0,10) = € 4.535

Signalering verkeer (* € 0,15) = € 6.800

Totaal areaaluitbreiding wegen € 71.105

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De areaaluitbreidingen zijn een structurele autonome ontwikkeling waarvoor in een eerder stadium bestuurlijk akkoord is gegeven. De areaaluitbreidingen zijn direct gekoppeld aan het benodigde onderhoud en beheertaken en daarmee aan de instandhouding van de gemeentelijke eigendommen. Bij het niet structureel honoreren van de aanvraag zal het onderhoudsniveau niet worden gehaald en kan het kapitaalgoed niet worden beheerd en in stand gehouden. Het areaal zal sneller toe zijn aan een renovatie. Ook kunnen beheertaken zoals gladheidsbestrijding in gevaar komen.

17. Rehabilitatie wegen

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	€ 1.300.000	2022: -/- € 33.000 2024: -/- € 65.000 2023: -/- € 65.000 2025: -/- € 65.000	Honoreren

Algemene toelichting

Het op juiste wijze onderhouden van de wegen en daarmee de veiligheid voor de weggebruiker garanderen is een wettelijk verantwoordelijkheid van de gemeente. Vervangingen van wegen zijn aan de orde omdat van de betreffende weggedeelten sprake is van einde van de technische levensduur en deze niet meer verder kan worden verlengd.

Uit de uitgevoerde weginspecties blijken de Vogelzangweg te Rottum, de Doraweg te Lemmer en de Schoterdijk/Echterdijk te Bantega/Echtenerbrug aan vervanging toe. De totaal benodigde investering voor deze vervangingen in 2022 bedraagt € 1.300.000.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De onderhoudstoestand van de betreffende wegen wordt onacceptabel en er wordt niet langer voldaan aan de wettelijke zorgplicht van de gemeente. Het risico op ongevallen en claims is groot. De personele inzet om de risico's in te perken leggen een te zware druk op het overige onderhoud waardoor ook hier risico's ontstaan.

18. Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Incidenteel	n.v.t.	2023: -/- € 30.000	Honoreren
Autonoom	Structureel	€ 40.000	2024: -/- € 2.000 2025: -/- € 4.000	Honoreren
Autonoom	Structureel	€ 160.000	2024: -/- € 3.000 2025: -/- € 6.000	Honoreren

Algemene toelichting

In 2019 is de, zelfbediende, Slingerakbrug te Langweer geïnspecteerd. Uit deze inspectie en bevindingen van de onderhoudspartij komt naar voren dat de brug, zowel elektrisch als mechanisch niet lang meer in stand te houden is. De gebreken beginnen ernstige vormen aan te nemen en vervangen is de meest duurzame optie.

Budget voor voorbereiding en vervanging

Voor de vervanging in 2024 is een bedrag van € 200.000 geraamd (20% 10 jaar afschrijving en 80% 40 jaar afschrijving). Om in 2024 direct te kunnen starten met de uitvoering en calamiteiten op te kunnen lossen is een voorbereidingskrediet van € 30.000 in 2023 noodzakelijk.

In het vastgestelde beleidsplan kunstwerken 2019-2023 is opgenomen dat de vervanging van kunstwerken niet wordt gedekt uit de voorziening maar wordt aangevraagd via de kadernota.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Vervanging is noodzakelijk om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht van de gemeente. Veilig gebruik komt in het geding. In het voortraject is met de provincie Fryslân gesproken over vervanging door een vaste brug. Dit is vanuit de provincie ook noodzakelijk onderhoud vanwege de functie van het Slingerak ten behoeve van de scheiding van recreatie- en beroepsvaart (Margrietkanaal).

19. Ontwikkelingen FUMO

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 75.000 2024: -/- € 75.000 2023: -/- € 75.000 2025: -/- € 75.000	Honoreren

Algemene toelichting

De financieringssystematiek die sinds de start van de FUMO in 2014 wordt gebruikt voor het bepalen van de bijdrage is niet meer actueel. Dit komt onder andere door diverse wijzigingen in de wetgeving (zoals de 3^e en 4^e tranche Activiteitenbesluit en wijziging Besluit milieueffectrapportage). Ook het niet kunnen verrekenen van de uren die volgens de huidige systematiek voor de basistaken wordt vastgesteld, schuurt. Het AB FUMO heeft in de vergadering van 10 december 2020 besloten een nieuw sturings- en financieringsmodel vast te stellen, waarmee de bijdrage met ingang 1 januari 2022 wordt berekend. Uit de ontwerpbegroting FUMO voor 2022, waarin ook de loon-prijscompensatie is verwerkt en de autonome ontwikkeling (groei) van meldingen en vergunningen is verwerkt, blijkt dat de bijdrage voor De Fryske Marren met afgerond € 75.000 stijgt. Circa € 20.000 als gevolg van loon-prijscompensatie, ca € 30.000 als gevolg van groei meldingen en circa € 25.000 als gevolg van berekening volgens de nieuwe financieringssystematiek. Deze stijging kan niet worden opgevangen in het budget dat de raad beschikbaar heeft gesteld voor uitvoering van de taken door de FUMO.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Als de aanmelding niet wordt gehonoreerd dan kunnen de rekeningen van de FUMO niet binnen het beschikbare budget worden betaald.

Totaaloverzicht aanmeldingen Programma 2 (meerjarenperspectief en algemene reserve samen)

Nr. Honoreren	2022	2023	2024	2025
Programma 2 Ruimte				
6 Vervangen oeverconstructies vaarwegen	-8	-16	-16	-16
7 Arbowet en VCA		-45	-45	-45
8 Areaaluitbreiding openbare verlichting	-1	-11	-11	-11
9 Areaaluitbreiding groen (structureel reeds toegekend)		-16	-16	-16
9 Areaaluitbreiding groen (nieuwe uitbreiding)	-36	-36	-36	-36
10 Grootschalig onderhoud pont Langweer	-60			
11 Keuringen NEN 3140 en HP04 (PFAS)		-25	-25	-25
12 Onderhoud stranden		-50	-50	-50
13 Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte		-50	-50	-50
14 Vervangen kleine houten bruggen 2022	-3	-5	-5	-5
14 Vervangen kleine houten bruggen 2023		-3	-5	-5
15 Vervanging openbare verlichting	-10	-20	-20	-20
15 Vervanging openbare verlichting		-10	-20	-20
15 Vervanging openbare verlichting baten	1	3	4	4
16 Areaaluitbreiding wegen	-71	-71	-71	-71
17 Rehabilitatie wegen	-32	-65	-65	-65
18 Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer voorbereidingskrediet		-30		
18 Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer technische installatie			-2	-4
18 Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer			-3	-6
19 Ontwikkelingen FUMO	-75	-75	-75	-75
Totaal	-295	-525	-511	-516
Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)	-60	-30	-	-
Waarvan: ten laste van de exploitatie (structureel)	-235	-495	-511	-516

6.3 Programma 3: Economie

Hoofddoelstelling

De Fryske Marren streeft naar een krachtige, innovatieve en toekomstbestendige economie, die een bijdrage levert aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en een duurzame economie, waarbij sprake is van efficiënt gebruik van (hernieuwbare) grondstoffen.

De perspectiefnota aanmeldingen met toelichting

20. Ondersteuning evenementen

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 41.500 2024: -/- € 41.500 2023: -/- € 41.500 2025: -/- € 41.500	Honoreren

Algemene toelichting

In het zero-base bezuinigingsvoorstel van 2014 is door de gemeenteraad vastgelegd deels te stoppen met de facilitaire ondersteuning bij evenementen. Hierbij zal de dienstverlening vanuit de gemeente worden teruggebracht met 50%. Vorig jaar heeft het college besloten, dat er niet bezuinigd kan worden op de facilitaire ondersteuning en dat er breder gekeken moet worden naar het bezuinigingsvraagstuk op evenementen. Dus ook naar subsidie, pr, representatie, extra inkomsten, etc. gerelateerd aan evenementen.

Via de "Discussienota Evenementenbeleid, It giet oan!" welke in mei aan het college wordt voorgelegd worden keuzes gemaakt door het college. Het ligt in de verwachting dat er (in ieder geval) 50% van de bezuiniging kan worden ingevuld. Dat betekent dus € 41.500 van de € 83.000.

Een deel van de bezuiniging wordt ingevuld door het beëindigen van de gemeentelijke bijdrage á € 20.000 voor de (winter)evenementen Joure. Deze bijdrage geldt namelijk alleen voor Joure. De grote kernen Lemmer en Balk ontvangen hiervoor geen vergoeding. Het is dus een harmonisatie vraagstuk.

Het resterende deel (€ 21.500) wordt verkregen door het harmoniseren van het faciliteren (tegen betaling) van containers bij evenementen. Bij één van de v.m. fusiegemeenten wordt dat al gedaan. Bij de andere v.m. fusiegemeenten niet. Daarnaast wordt er ook niet betaald voor het gebruik maken van de nutsvoorzieningen. Deze kosten worden in de nabije toekomst ook doorberekend aan de organiserende partij.

Het deel wat niet bezuinigd kan worden (50% => € 41.500) wordt eveneens voorgelegd aan de raad. Het advies wordt om dat deel van het bezuinigingsvoorstel terug draaien.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Indien de aanvraag niet gehonoreerd wordt zal dit effect hebben op de gemeentelijke bijdrage aan evenementen vanaf 2022.

21. Friese projectenmachine

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 50.000 2024: -/- € 50.000 2023: -/- € 50.000 2025: -/- € 50.000	Honoreren
Nieuw beleid	Structureel	2022: -/- € 100.000 2024: -/- € 100.000 2023: -/- € 100.000 2025: -/- € 100.000	Niet honoreren

Deelname

Algemene toelichting

In het Bestuursakkoord 2019-2023 'Lok op 1' heeft de provincie Fryslân gekozen voor een verdere intensivering van haar inzet op Europa in deze bestuursperiode. In april 2020 heeft Provinciale Staten hiertoe een Beleidsbrief en Uitvoeringsagenda Europa vastgesteld. In het Bestuursakkoord is aangegeven dat de Friese inzet op Europa een regionale opgave betreft. Het gaat niet alleen over de ambities en acties van de provincie Fryslân als overheidslaag, maar om de gezamenlijke inzet van de provincie en haar Friese partners: gemeenten, kennisinstellingen, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en het Wetterskip. De wens is er om in Fryslân gezamenlijk de schouders eronder te zetten om kwalitatief hoogwaardige projecten te ontwikkelen die bijdragen aan de Duurzame Dynamische Delta van Fryslân. Er komt daarom een 'Friese Projectenmachine'. Samen met de Friese partners wil de provincie investeren in collectieve projectverwerving, projectontwikkeling, projectuitvoering en cofinanciering. Dit past bij onze ambitie om beter aan te sluiten bij de nieuwe Europese investeringsfondsen en zodoende (meer) Europese gelden beschikbaar te krijgen voor de grote opgaven waar wij de komende jaren voor staan. Als De Fryske Marren alleen hebben wij onvoldoende slagkracht om dit op een goede manier te kunnen bewerkstelligen. Deelname aan de Friese Projectenmachine vraagt een toezegging voor de komende 3 jaar.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Fryslân en Nederland schalen op als het gaat om financiering van grote(re) plannen en/of ontwikkelingen. Wij hebben onvoldoende slagkracht om zelfstandig projecten te ontwikkelen die aansluiten bij de nieuwe Europese investeringsprogramma's. Niet meedoen aan de Friese Projectenmachine zet ons op achterstand in Fryslân (ook qua imago) en verkleint de kansen op meedoen aan interessante projecten die van meerwaarde voor onze gemeente kunnen zijn.

Projectbudget

Algemene toelichting

Om met succes aanspraak te kunnen maken op externe middelen (Provinsje, SNN, Europa) moeten we als gemeente ook geld beschikbaar hebben voor de uit te voeren projecten. Er is immers altijd sprake van cofinanciering. Zeker als het gaat om het aanhaken bij projecten die vanuit de Friese Projectenmachine of andere netwerken voorbij komen, moeten wij snel kunnen schakelen. Gelet op de grote opgaven die voor ons liggen op alleen al de gebieden van digitalisering, energie en gezondheid, denken wij aan een budget van minimaal € 100.000 per jaar voor de komende 6 jaar. Het huidige Europese programma loopt van 2020-2027. Vandaar een periode van 6 jaar. Het uitgangspunt hierbij moet zijn dat iedere euro die wij als gemeente investeren minimaal twee euro investering van andere partijen oplevert. Eventueel kan er ook gekozen worden om de middelen eerst voor een periode van 3 jaar beschikbaar te stellen, gelijk aan de eerste looptijd van de Friese Projectenmachine.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De inzet alleen beperken tot deelname aan de Friese Projectenmachine is goed voor de andere deelnemers, maar levert voor onze gemeente te weinig rendement op. Tijdige beschikbaarheid van eigen financiële middelen is een vereiste om inhoud te geven aan onze ambities en projecten van de grond te krijgen.

Totaaloverzicht aanmeldingen Programma 3 (meerjarenperspectief en algemene reserve samen)

Nr.	Honoreren	2022	2023	2024	2025
	Programma 3 Economie				
20	Ondersteuning evenementen	-42	-42	-42	-42
21	Friese Projectmachine-deelname	-50	-50	-50	-50
	Totaal	-92	-92	-92	-92
	Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)	-	-	-	-
	Waarvan: ten laste van de exploitatie (structureel)	-92	-92	-92	-92

6.4 Programma 4. Leefbaarheid en onderwijs

Hoofddoelstelling

De Fryske Marren kenmerkt zich als een sterke, dragende, levendige gemeenschap met goede en toegankelijke (basis)voorzieningen. Dat betekent dat wat inwoners en organisaties zelf doen of zelf zouden kunnen doen, dat ook voor zichzelf, voor elkaar en gezamenlijk oppakken. Uitgangspunt hierbij is eigen verantwoordelijkheid en het zelf organiserend en probleemoplossend vermogen van onze inwoners en instellingen. Onze rol als gemeente is vooral faciliterend en ondersteunend.

Hoofddoelstelling: een sterke, dragende, levendige samenleving met goede en toegankelijke (basis)voorzieningen.

De perspectiefnota aanmeldingen met toelichting

22. Vervangen hockey kunstgrasmat Lemmer

Categorie	Investering	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 10.000 2024: -/- € 19.000 2023: -/- € 19.000 2025: -/- € 19.000	Honoreren

Algemene toelichting

Vanuit de jaarlijkse inspectie is naar voren gekomen dat het kunstgrasveld in 2022 technisch wordt afgekeurd en dan niet meer voldoet aan de eisen voor hockeywedstrijden.

De mat moet vervangen worden. De kosten voor het vervangen van de mat zijn begroot op € 250.000.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Bij het niet honoreren, zal de mat door de bond worden afgekeurd. De mat zal voor wedstrijden niet meer geschikt zijn, daarnaast zal er een grotere kans ontstaan op blessures bij het spelen op een oude versleten mat.

23. Areaaluitbreiding binnensportaccommodaties

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2023: -/- € 25.000 2024: -/- € 25.000 2025: -/- € 25.000	Honoreren

Algemene toelichting

Ook aangevraagd in perspectiefnota 2020. Voor 2 jaar gehonoreerd. Aanvraag is structureel, deze aanvraag is voor na 2023 en verder.

Betreft areaal uitbreiding binnensport door nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingen. Binnen de afspraken met Sportfun, de Brede School in Joure Zuid en het Kulturhûs in Oudehaske is afgesproken, dat de gemeente de sportvoorzieningen en meubilair t.b.v. van de sport in beheer en onderhoud neemt. Voor Sportfun was dit nog niet verwerkt in de begroting van de gemeente.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Geen onderhoud en reparaties mogelijk op de sportvoorzieningen van Sportfun. Hierdoor zal de kwaliteit achteruit gaan en eerder toe zijn aan vervanging. Dit zou kapitaalvernietiging betekenen.

24. Onderwijshuisvesting 2022

Categorie	Incidenteel/Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: € 3.224.000 2023: -/- €123.000 2024: € 2.687.000 2025: € 3.256.000	2023: -/- € 36.000 2024: -/- € 184.000 2025: -/- € 205.000	Honoreren
Autonoom	Incidenteel		2023: -/- € 281.000 2024: -/- € 140.000 2025: -/- € 21.000	Honoreren

Algemene toelichting

Integraal huisvestingsplan (IHP)

Op 29-06-2016 is het Integraal Huisvestingsplan (IHP) vastgesteld door de raad. Op 29-08-2018 heeft het college het geactualiseerde IHP vastgesteld. In het IHP is een fasering opgenomen om te komen tot toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Jaarlijks moeten de schoolbesturen huisvestingsaanvragen indienen voor het jaar erop om daadwerkelijk in aanmerking te kunnen komen voor de voorzieningen.

Huisvestingsaanvragen vanaf 2022

Voor 1 februari 2021 hebben de schoolbesturen hun huisvestingsaanvragen ingediend voor het programma 2022. Het college dient deze aanvragen voor 31 december 2021 te hebben beoordeeld. Voor de jaren 2022 en verder is een inschatting gemaakt van de fasering van de voorzieningen uit het IHP. Voor de inhoudelijke beoordeling van de huisvestingsaanvragen is de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs de leidraad.

Investeringen

In de kadernota 2019 is voor het IHP onderwijs vanaf 2021 gemiddeld jaarlijks een investeringsbedrag van € 4.000.000 opgenomen. Met deze aanvraag voor de perspectiefnota actualiseren we de middelen voor de uitvoering van de voorzieningen in de onderwijshuisvesting. Het meerjarenperspectief van het IHP is bijgesteld aan de hand van de jaarlijkse stijging van de VNG-normvergoeding en actuele ontwikkelingen. Voor 2022 doen we hiervoor een aanvraag van € 3.224.000. Dit is bovenop het bedrag dat vorig jaar via de perspectiefnota in de begroting is opgenomen. In 2023 verwachten we onder het gemiddelde uit te komen met daarna in 2024 een opnieuw een piek. Vanaf 2025 zijn de investeringsbedragen lager dan het gemiddelde. Hierdoor komt de aangepaste gemiddelde investering over de komende 10 jaar uit op € 3.311.630. De geraamde kosten hebben prijspeil 2021, zijn inclusief Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG), inclusief een bijstelling van de normbedragen met 5% per 2022 en zijn exclusief verduurzaming van de schoolgebouwen. Daarnaast is een bedrag opgenomen voor projectleiderschap vanuit de gemeente. Dit is noodzakelijk om de vele projecten goed te kunnen blijven begeleiden en uitvoeren.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Het beschikbaar stellen van adequate huisvesting voor scholen is een wettelijke taak van de gemeente. Dit betekent dat de huisvesting en inrichting qua kwantiteit en kwaliteit veilig en voldoende is. Als deze aanmelding niet gehonoreerd wordt, kunnen de huisvestingsvoorzieningen, die zijn ingepland in het vastgestelde IHP, niet uitgevoerd worden. De aanvragen dienen dan financieel geweigerd te worden. Daardoor kan een toekomstbestendige onderwijshuisvesting nog niet gerealiseerd worden. Dit betekent uitstel van het uitvoeren van de voorziening.

Onder andere de VNG heeft een voorstel ingediend bij de minister van OCW om het opstellen van een IHP en het opnemen van de financiële consequenties in de gemeentelijke begroting een verplichting te maken. Dit voorstel is opgenomen in het klimaatakkoord.

25. Rijksbijdrage lokaal sport- en beweegakkoord

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Nieuw beleid	Incidenteel	2022: +/- € 30.000	Honoreren
Nieuw beleid	Incidenteel	2022: +/- € 30.000	Honoreren

Algemene toelichting

In 2020 hebben wij samen met sport- en beweegaanbieders uit onze gemeente een Lokaal Sport- en Beweegakkoord opgesteld. Met dit akkoord kunnen wij bij het Rijk aanspraak doen op een specifieke uitkering die bestemd is voor de uitvoering van ons Lokaal Sport- en Beweegakkoord. De omvang van de Specifieke uitkering hangt af van het inwoneraantal per 1 januari 2019. Voor onze gemeente geldt dat in 2020 en in 2021 inmiddels € 30.000 beschikbaar is gesteld. In 2022 kunnen wij voor de 3^e en laatste maal een beroep doen op een specifieke uitkering van € 30.000. Om ook daadwerkelijk te kunnen beschikken over dit bedrag is de Perspectiefnota het afgesproken instrument.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Niet van toepassing. Het betreft hier een Specifieke Rijks uitkering die op basis van een Lokaal Sport- en Beweegakkoord beschikbaar wordt gesteld. Verantwoording vindt plaats via SISA. Niet bestede middelen moeten terugbetaald worden.

26. Brûsplak Joure

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Nieuw beleid	Structureel	2022: p.m. 2024: p.m. 2023: p.m. 2025: p.m.	Honoreren

Algemene toelichting

It Lokaal vertegenwoordigt al geruime tijd een groot aantal culturele en sociaal-maatschappelijke verenigingen en organisaties uit Joure. Als initiatiefnemers voor het Brûsplak verwoordden ze naast het meer praktische punt van passende huisvesting voor de verenigingen een bovenliggend doel, waarbij aspecten als sociale cohesie en meerwaarde voor de samenleving een belangrijke rol spelen. Wij wilden een ondersteunende en faciliterende rol vervullen naar de initiatiefnemers van 'Brûsplak Joure'. We wilden ervaring opdoen met de werkwijze waarbij we participeren in initiatieven. Daarom is de verdere uitwerking van het initiatief gefaciliteerd middels overheidsparticipatie door co-creatie. Er is een projectgroep samengesteld met leden namens de initiatiefnemers en de gemeente. De uitwerking van de projectgroep heeft geresulteerd in een aantal scenario's voor een Brûsplak Joure waarbij sporthal de Stuit de voorkeur heeft van de projectgroep.

Het initiatief Brûsplak Joure levert een bijdrage aan een groot aantal gemeentelijke doelstellingen.

Denk aan:

- Een sterke dragende samenleving met goede voorzieningen
- Een inclusieve samenleving
- Een goede balans tussen het maatschappelijk en bedrijfseconomisch rendement van gemeentelijk vastgoed
- Sociale en klimaatgerelateerde duurzaamheid
- Het belang van verenigingen en voorzieningen voor de sociale verbondenheid, de samenhang en de vitaliteit van een gemeenschap.

En natuurlijk het belang van de sociale en culturele verenigingen zelf en de mogelijkheid om daaraan te kunnen deelnemen.

De besluitvorming maakt geen onderdeel uit van het co-creatieproces

Het advies van de projectgroep vormt het resultaat van de co-creatie en daarmee het eindpunt van het co-creatieproces voor deze fase. De uitgewerkte scenario's voor een Brûsplak zijn in het tweede kwartaal ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Met deze aanvraag worden de investeringen voor de voorbereiding en realisatie van een Brûsplak in sporthal de Stuit geregeld. Onder voorbereiding vallen alle activiteiten die nodig zijn om, met de betrokken partijen en uitgaande van de beschikbare informatie, tot een concreet verbouwplan te komen inclusief bestek, aanbesteding en de begeleiding. Realisatie betreft de verbouw zelf.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

- Er wordt geen Brûsplak Joure gerealiseerd en in het verlengde daarvan ook niet de bijdrage van een Brûsplak aan het bereiken van gemeentelijke doelen.
- Er moet alsnog een aanzienlijke investering gedaan worden ten behoeve van toekomstbestendige huisvesting, inclusief verduurzaming.
- Het versterken en behouden van voorzieningen in Joure komt verder onder druk te staan.
- Signaalwerking naar de initiatiefnemers en Joure dat de urgentie en het belang niet gedeeld wordt.

27. Huisvesting verenigingen Balk

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten		Status
Nieuw beleid	Structureel	2022: p.m. 2023: p.m.	2024: p.m. 2025: p.m.	Honoreren

Algemene toelichting

De werkgroepen Grut Haske en Sporthal uit Balk zetten zich al enige jaren in voor een oplossing voor hun huisvestingsproblemen. De werkgroep Sporthal zet zich in voor een uitbreiding van de sporthal De Trime met twee zaaldelen. Dit ter vervanging van de gymzaal aan de Herman Gorterstraat en om een tekort aan binnensportvoorzieningen in Balk gedurende de wintermaanden op te vangen. Werkgroep Grut Haske richt zich, ter vervanging van het gebouw De Treemter, op het realiseren van een nieuw gebouw in combinatie met 't Haske voor de huisvesting van sociaal-maatschappelijke en culturele verenigingen. Vanuit de gedachte van interactieve beleidsvorming en de andere manier van werken vanuit Wikselwurk ondersteunen wij de beide werkgroepen met procesbegeleiding.

We hechten veel waarde aan zaken als het belang van verenigingen en voorzieningen voor de sociale verbondenheid, de samenhang en de vitaliteit van een gemeenschap en de mogelijkheid om daaraan te kunnen deelnemen. We willen ons om die redenen inzetten voor een proces dat leidt tot duurzame huisvesting voor de verenigingen en tot een behoud van de voorzieningen in Balk.

Rekening houdend met eerdere besluitvorming en het efficiënt inzetten van middelen met maximaal resultaat voor alle partijen is het ons uitgangspunt om één multifunctionele voorziening te realiseren door uitbreiding van sporthal De Trime. Om de voortgang in deze fase te borgen geven we, samen met de werkgroepen en de al door hen in beeld gebrachte informatie, vorm aan dit uitgangspunt. Ramingen puur voor sport voor uitbreiding van de sporthal met één of twee zaaldelen zijn beschikbaar. Er wordt nog gewerkt aan het programma van eisen voor de sociaal-, maatschappelijke- en culturele huisvestingsbehoefte en de vertaling van de gezamenlijke huisvestingsbehoefte naar multifunctioneel gebruik.

Het klimaatakkoord en het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid verplicht de gemeente om de gebouwen onafhankelijk te maken van fossiele hulpbronnen. Verduurzaming wordt daarom bij de verbouw ook gerealiseerd. Hoewel de investerings- en exploitatieraming nog niet uitvoerig bepaald zijn, sorteren wij met deze aanmelding alvast voor ten behoeve van de verdere voorbereiding en realisatie vanaf 2022.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

- Ingeval de aanmelding niet wordt gehonoreerd komt het behoud van de voorzieningen in Balk en goede, toekomstbestendige en betaalbare huisvesting voor de sociaal-maatschappelijke en sportverenigingen onder druk te staan.
- Anderzijds laat dat zien dat de urgentie die belanghebbenden ervaren niet door ons wordt gedeeld.
- Er moet dan alsnog een plan uitgewerkt worden ter vervanging van De Treemter. Ook moet de gymzaal aan de Herman Gorterstraat alsnog vervangen worden. In beide gevallen leidt dit tot een investeringsvraag.

28. Realisatie sportpark VV Renado en VVI

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: p.m. 2024: p.m. 2023: p.m. 2025: p.m.	Honoreren

Algemene toelichting

In Sint Nicolaasga worden op dit moment diverse plannen gemaakt op gebied van onderwijs, wonen en sport:

- VV Renado maakt gebruik van een sportpark in Sint Nicolaasga en VV Idskenhuisen gebruikt een sportpark in Idskenhuisen. Vanaf 2015 voeren beide voetbalverenigingen gesprekken over een nieuw en gezamenlijk te gebruiken sportpark. Daarmee worden knelpunten van de beide verenigingen opgelost en gaat de jeugd uit beide dorpen een up-to-date en toekomstbestendig sportpark op één plek gebruiken.
- Schoolbesturen CBO Meilân en de Bisschop Möller Stichting ontwikkelen gezamenlijk één nieuw schoolgebouw (opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs).
- En het dorp Sint Nicolaasga presenteerde ons in 2018 het Masterplan Sint Nyk. In dit plan worden voor wat betreft de functies onderwijs, wonen en sporten ingezoomd op de gewenste veranderingen.

Tussen de ontwikkelingen is sprake van een onderlinge samenhang, maar het proces loopt niet synchroon. De voorkeurslocatie voor de onderwijshuisvesting vanuit het dorp is het huidige B veld dat wordt gebruikt door VV Renado. De gewenste verandering voor het onderbrengen van twee scholen onder één nieuw dak staat met stip op één vanwege de noodzakelijke renovatie van één van de scholen. Bovendien is er voor onderwijshuisvesting budget beschikbaar en voor sport niet. Voor het onderwijs is het dus niet mogelijk om te wachten op de ontwikkeling van het nieuwe sportpark waardoor de huidige voetbalvelden van VV Renado beschikbaar komen. Dat kan worden bijgestuurd door veld B alvast te gaan vervangen door een natuurgrasveld op de voorkeurslocatie van het nieuwe sportpark en hiervoor de benodigde investering vrij te maken. Door een verplaatsing komt veld B beschikbaar voor de realisering van de nieuwe school. Dit is een eerste stap in de verdere ontwikkeling van het nieuwe sportpark van Renado en VVI. Deze ontwikkeling gaat ondertussen ook verder. Deze insteek wordt gedragen door de beide scholen, VV Renado, Plaatselijk Belang Sint Nyk en de Masterplan commissie.

In dit format daarom een aanvraag voor middelen voor het aanleggen van een natuurgrasveld op de voorkeurslocatie van het nieuwe sportpark voor Renado, zodat het nieuwe schoolgebouw op het huidige B veld gerealiseerd kan worden. Daarnaast een PM post voor verdere ontwikkeling van het nieuwe voetbalcomplex. Hiervoor is in de perspectiefnota 2021 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Dit voorbereidingskrediet dekt kosten voor het maken van een ontwerp, het maken van investerings- en exploitatieramingen en de voorbereiding van de aanbesteding van het nieuwe voetbalcomplex.

De bedragen behorende bij de investering en exploitatie van het nieuw te realiseren sportpark en de vrijvallende lasten van de “oude” sportparken worden de komende periode in beeld gebracht. Dat geldt ook voor de investering die te maken heeft met het verzoek van Plaatselijk Belang Idskenhuisen om het vertrek van VVI uit het dorp Idskenhuisen te compenseren.

Dat resulteert in een totaal investerings- en exploitatieoverzicht dat ter besluitvorming kan worden voorgelegd. Voor nu is de omvang nog niet bekend en wordt een pm post opgevoerd.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Met realisering van een natuurgrasveld wordt de 1e fase ingegaan om te komen tot een nieuw gezamenlijk te gebruiken sportcomplex. Daardoor ontstaat er ook ruimte voor realisering van een nieuw gezamenlijk schoolgebouw in Sint Nicolaasga. Bij niet honoreren van dit voorstel en het toch willen gaan gebruiken van het B veld voor de nieuwbouw van de school moet VV Renado uitwijken naar andere sportparken in onze gemeente. Er ontstaat dan op die locatie een capaciteitsvraagstuk en kwaliteitsproblemen door te intensief gebruik met kans op veiligheidsrisico's.

Omdat de omvang van de investeringslasten en de exploitatielasten van het nieuwe sportpark nu nog niet bekend zijn is gekozen voor een pm post. Van honorering is niet echt sprake. Wel creëert de pm post aandacht. Ingeval de aanmelding niet wordt opgenomen geven wij een teleurstellend signaal af aan de belanghebbenden die zich gezamenlijk hard maken voor een één sportpark.

Totaaloverzicht aanmeldingen Programma 4 (meerjarenperspectief en algemene reserve samen)

Nr. Honoreren		2022	2023	2024	2025
	Programma 4 Leefbaarheid en Onderwijs				
22	Vervangen hockey kunstgrasmat Lemmer	-10	-19	-19	-19
23	Areaaluitbreiding binnensport voorzieningen		-25	-25	-25
24	Onderwijshuisvesting 2022 structureel		-36	-184	-205
24	Onderwijshuisvesting 2022 incidenteel	-281	-140	-21	
25	Rijksbijdrage lokaal sport- en beweegakkoord	-30			
25	Rijksbijdrage lokaal sport- en beweegakkoord baten vanuit Rijk	30			
26	Brusplak Joure	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
27	Huisvesting verenigingen Balk	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
28	Realisatie sportpark VV Renado en VVI	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Totaal	-291	-220	-249	-249
	Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)	-281	-140	-21	-
	Waarvan: ten laste van de exploitatie (structureel)	-10	-80	-228	-249

6.5 Programma 5. Sociaal domein

Hoofddoelstelling

Alle inwoners van De Fryske Marren doen mee en kunnen zich maximaal ontplooiën.

Het programma sociaal domein omvat alle inspanningen die de gemeente verricht rond werk, zorg en jeugd, op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Participatiewet en de Jeugdwet. Het programma richt zich daarbij op organisaties, diensten en voorzieningen die inwoners ondersteunen, leefbaarheid vergroten en participatie (het 'meedoen') in de maatschappij bevorderen. Het gaat hierbij om welzijn, re-integratie, zorg en ondersteuning, (jeugd)gezondheidszorg en opvoeding. Ook inburgering, de reguliere en bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en het sociaal activeren van inwoners zijn onderdeel van dit programma. Als gemeente spelen we een sleutelrol in het leven van vooral kwetsbare inwoners.

Het sociaal domein heeft ook een nadrukkelijke verbinding met aanverwante taken zoals onderwijs, leerplicht, het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en leerlingenvervoer, sport en cultuur ondergebracht in programma 4.

De perspectiefnota aanmeldingen met toelichting

29. Bijdrage sociale werkvoorziening

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Structureel	2022: -/- € 102.000 2023: -/- € 94.000 2024: -/- € 88.000 2025: -/- € 81.000	Honoreren

Algemene toelichting

Het SW-bedrijf ontvangt een rijkssubsidie en een gemeentelijke bijdrage per SW-medewerker. In de komende jaren daalt de rijkssubsidie per SW-medewerker verder, waardoor het nettoresultaat (saldering operationeel resultaat NV Empatec en subsidieresultaat GR Fryslân-West) daalt. De inkomsten dalen daardoor harder dan de uitgaven. Op basis van een onderbouwing van de daling van de rijksbijdrage is een verhoging van de gemeentelijke bijdrage noodzakelijk om de continuïteit te kunnen waarborgen van de NV Empatec. Wij stellen voor de gemeentelijke bijdrage te verhogen van € 2.000 naar € 3.000 per SW-medewerker. Het betreft 107 SE plaatsen.

In Fryslân zijn nog twee SW-bedrijven actief, namelijk NEF en Caparis. Voor 2020 is de gemeentelijke bijdrage per SW medewerker bij Caparis € 5.500 en bij NEF € 3.000. Het landelijk gemiddelde bedraagt € 3.500 per SW medewerker.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Dat betekent dat de continuïteit van Empatec in gevaar komt.

30. Inkoop leerroutes Wet Inburgering 2022

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wettelijk	Structureel	2022: -/- € 370.000 2023: -/- € 370.000 2024: -/- € 370.000 2025: -/- € 370.000	Honoreren
Wettelijk	Structureel	2022: +/+ € 370.000 2023: +/+ € 370.000 2024: +/+ € 370.000 2025: +/+ € 370.000	Honoreren
Wens	Structureel	2022: -/- € 35.000 2023: -/- € 35.000 2024: -/- € 35.000 2025: -/- € 35.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

Naar verwachting wordt op 1 januari 2022 de nieuwe Wet inburgering van kracht. De gemeente krijgt de regie op de uitvoering van de nieuwe wet en wordt verantwoordelijk voor de brede intake en het persoonlijk Plan inburgering en Participatie (PIP), het financieel ontzorgen van de statushouders met een uitkering gedurende een half jaar, de maatschappelijke begeleiding, de monitoring en het inkopen van het inburgeringsaanbod. Dit aanbod bestaat naast maatschappelijke begeleiding uit de Module arbeidsmarkt en participatie (MAP) het participatietraject (PVT) en drie leerroutes (de onderwijroute, B1 route en Z route). De kosten van een leerroute bedragen naar verwachting € 10.000 per statushouder, met uitzondering van de onderwijroute. Hier worden de kosten geraamd op € 15.000. Dit bedrag is vastgesteld op basis van een uitgevoerde marktconsultatie. Er worden jaarlijks 7 statushouders verwacht die de onderwijroute gaan volgen. De meerkosten van de onderwijroute bedragen € 35.000. De gemeente ontvangt per statushouder een bijdrage van het rijk van naar verwachting € 10.000 (circulaire mei 2020). Voor dat geld kunnen de leerroutes worden betaald maar de meerkosten van de onderwijroutes niet.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Wanneer de aanmelding niet wordt gehonoreerd kan geen uitvoering worden gegeven aan de nieuwe wettelijke taak per 1 januari 2022. Ter vergoeding van de meerkosten van 7 onderwijroutes per jaar zouden de exploitatielasten met € 35.000 per jaar moeten worden verhoogd.

31. Uitvoering nieuwe wet inburgering baten Rijk

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wettelijk	Structureel	2022: -/- € 148.000 2023: -/- € 163.000 2024: -/- € 163.000 2025: -/- € 163.000	Honoreren
Wettelijk	Structureel	2022: +/+ € 148.000 2023: +/+ € 163.000 2024: +/+ € 163.000 2025: +/+ € 163.000	Honoreren
Wens	Structureel	2022: -/- € 227.000 2023: -/- € 212.000 2024: -/- € 212.000 2025: -/- € 212.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

Naar verwachting wordt op 1 januari 2022 de nieuwe Wet inburgering van kracht. De gemeente krijgt de regie op de uitvoering van de nieuwe wet en wordt verantwoordelijk voor de brede intake en het persoonlijk Plan inburgering en Participatie (PIP), het financieel ontzorgen van de statushouders met een uitkering gedurende een half jaar, de maatschappelijke begeleiding, de monitoring en het inkopen van het inburgeringsaanbod. Dit bestaat uit de Module arbeidsmarkt en participatie (MAP) het participatietraject (PVT) en drie leerroutes (de onderwijroute, B1 route en Z route)

De financiering voor de uitvoering loopt via twee sporen;

- Via het gemeentefonds ontvangt de gemeente een budget voor uitvoeringskosten (Bron meicirculaire 2020 met de volgende bedragen: 2021 € 66.790, 2022 € 148.443, 2023 en verder € 163.305) Er is nog geen rekening gehouden met de verhoogde taakstelling.
- Een aanvullende bekostiging voor de ondertussengroep (statushouders die onder de inburgeringswet 2013 vallen en nog extra ondersteuning nodig hebben). Onlangs heeft minister Koolmees in een brief aan de gemeenten aangegeven dat er in de meicirculaire extra middelen komen voor de 'ondertussengroep'. Deze middelen kunnen worden aangewend voor deze doelgroep.
- Een specifieke uitkering per statushouder voor de inkoop van maatschappelijke begeleiding, leerroutes enz.

In 2020 is het projectteam Inburgering van start gegaan. Zij hebben de trochburgeraars (lees ondertussengroep) en nieuwkomers opgepakt. Dit is bekostigd uit de eenmalige uitvoeringsmiddelen 2020, pilotgelden van het ministerie van Sozawe en een aanvulling op het inhuurbudget. Doel van de pilot was om beleidsmatig voor te sorteren op deze nieuwe ontwikkeling en in de praktijk ervaring op te doen met de nieuwe werkwijze. Met deze aanvraag wordt een vervolg gegeven aan in 2020 beschreven beleidsambities en wordt de continuïteit van de uitvoering van de werkzaamheden geborgd.

Op basis van de geformuleerde beleidsambitie en de ervaringen vanuit de pilot zou er voor 2022 en volgende jaren een formatie nodig zijn van 5,5 fte voor uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering en de nieuwe wettelijke taak om statushouders met een uitkering gedurende een half jaar financieel te ontzorgen. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 375.000.

De benodigde formatie van 5,5 fte bestaat uit:

- 3 regievoerders (2,5 fte), dit zijn de collega's die met de nieuwkomers praten over hun toekomst etc.
- 3 ondersteuners (2 fte), deze ondersteunen en komen uit de doelgroep zelf. Als bruggenbouwer en tolk bieden zij ook sociaal wijkteam breed ondersteuning.
- 1 medewerker (1,0 fte) voor het financieel ontzorgen gedurende het eerste half jaar om te voorkomen dat statushouders in de financiële problemen komen.

In de afgelopen periode heeft het team reeds 30 trochburgeraars op weg geholpen naar zelfredzaamheid, financiële onafhankelijkheid en het onderdeel zijn van de Nederlandse maatschappij. Tien van hen zijn uitgestroomd naar werk of als zelfstandig ondernemer. De andere nieuwkomers en trochburgeraars zitten op een traject, zoals een beroepsopleiding, bij Pastiel en de Werkjouw, doen mee aan het project Zelf aan zet of zijn actief via de De Kear.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Er zijn twee mogelijkheden:

1. Wanneer de aanvraag wordt gehonoreerd tot het niveau van de ontvangen baten zoals voorgesteld. Dan zullen er keuzes gemaakt moeten worden welke groep wel en niet de benodigde ondersteuning krijgt om de stap naar volwaardig burgerschap te kunnen maken en deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Dit betekent herziening van het huidige beleid zoals dat in het kader van de pilot is vastgesteld. Ook zal een deel van de nu gestarte trajecten voortijdig moeten worden beëindigd. Herziening van het beleid betekent dat de doelgroep trochburgeraars (mensen die al langer in de uitkering zitten en die richting werk/participatie begeleid moeten worden) niet meer worden begeleid. Een gevolg zal zijn dat hun afstand tot de arbeidsmarkt groter en wellicht onoverbrugbaar wordt. Uiteraard bestaat de hoop dat de rijksbijdrage alsnog wordt verhoogd waardoor er meer conform de pilot kan worden gewerkt.
2. Wanneer de aanmelding in zijn geheel niet wordt gehonoreerd kan geen uitvoering worden gegeven aan de wettelijke taak.

32. Formatie voor maatwerk bij zorg en participatie

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wettelijk	Incidenteel	2022: -/- € 150.000 2023: -/- € 150.000	Honoreren

Algemene toelichting

Het sociaal wijkteam zorg en participatie heeft sinds de nieuwe wetgeving Participatiewet te maken met nieuwe doelgroepen. Dit wordt veroorzaakt door het stopzetten van de instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening en de aanpassing van de wetgeving Wajong.

De groep van inwoners met een grote afstand tot arbeidsmarkt is groter dan verwacht. Omdat er geen financiële middelen beschikbaar zijn voor maatwerktrajecten zijn deze inwoners moeilijker op een traject te plaatsen. Hierdoor moet er regie, ondersteuning en begeleiding vanuit het wijkteam geboden worden om deze doelgroep in beweging te krijgen en te houden. De formatie van het cluster participatie is niet op deze extra werkzaamheden aangepast en met 2,55 fte vast en 1,0 fte uit het inhuurbudget te klein om met de huidige caseload van 520 klanten hen de juiste begeleiding te bieden, regie te kunnen voeren op de uitgezette trajecten en deze doelgroep in beweging te krijgen en houden.

Voorgesteld wordt om het vaste team in 2022 uit te breiden met 2 extra fte voor twee jaar met een tussentijdse evaluatie. Deze 2 fte lijkt momenteel niet toereikend. Het is echter de verwachting dat we met het lijstwerk zoals dit is voorgesteld in het beleidsplan en de wijziging in het aanbod van trajecten binnen het nieuwe werkleerbedrijf de caseload kunnen terugbrengen naar een niveau waarop wij met deze 2 fte toe kunnen.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Overbelasting van het team sociaal wijkteam zorg en participatie. De caseload is op dit moment veel te groot. Hierdoor hebben de medewerkers het gevoel tekort te schieten. Bij enkele medewerkers is reeds sprake van klachten die gerelateerd zijn aan overbelasting. Meer inwoners die niet geholpen kunnen worden richting maatschappelijke participatie en arbeid. We kunnen dus niet voldoen aan het vastgestelde beleid. Een gevolg zal zijn dat hun afstand tot de arbeidsmarkt groter en wellicht onoverbrugbaar wordt. Dit betekent dat zij langdurig en mogelijk tot de pensioengerechtigde leeftijd in de uitkering zitten. De kosten van de uitkering bedragen circa € 15.000 per persoon per jaar.

33. Formatie beleid sociaal domein

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Autonoom	Incidenteel	2022: -/- € 245.000	Honoreren

Algemene toelichting

Vanuit de kadernota-aanvraag 2018 is voor 3 jaar 3 fte beleid en 1 fte bedrijfsvoering toegekend aan team maatschappelijke ontwikkeling.

Deze aanvraag in 2018 is gedaan omdat bij de start van de decentralisaties in 2015 in het bedrijfs- en organisatieplan de fte's vooral zijn verdeeld onder de sociaal wijkteams en de backoffice. Het onderdeel beleid is destijds minimaal opgehoogd.

Door de inzet van deze 4 fte is uitvoering gegeven aan forse opgaven binnen het sociaal domein zoals de interactieve beleidsvorming, de aanbesteding welzijnswerk, het kunnen uitvoeren van diverse wettelijke taken en de financiële beheersing.

Mede door de hoge werkdruk binnen het team en de noodzaak te kunnen voldoen aan de wettelijke taken van de Participatiewet, Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugdwet, Wet Gemeentelijke Schulddienstverlening, en de invoering van de nieuwe Wet Inburgering richting onze inwoners is naast de huidige vaste formatie deze capaciteit van 3 fte nodig.

Wij stellen voor deze capaciteit vooralsnog voor één jaar beschikbaar te stellen (incidenteel). Op basis van de benchmark die naar de omvang van gemeentelijke organisatie plaatsvindt, zullen wij vervolgens bezien of de formatie van het team maatschappelijke ontwikkeling nog in overeenstemming is met het takenpakket of aangepast dient te worden.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De uitvoering van de wettelijke taken komt onder druk te staan; er moeten keuzes gemaakt worden in andere taken (LTA) en de beleidsmedewerkers worden overbelast.

Totaaloverzicht aanmeldingen Programma 5 (meerjarenperspectief en algemene reserve samen)

Nr. Honoreren		2022	2023	2024	2025
Programma 5 Sociaal Domein					
29	Bijdrage sociale werkvoorziening	-102	-94	-88	-81
30	Inkoop leerroutes Wet Inburgering 2022	-370	-370	-370	-370
30	Inkoop leerroutes Wet Inburgering 2022 baten rijk	370	370	370	370
31	Uitvoering nieuwe Wet inburgering baten rijk	-148	-163	-163	-163
31	Uitvoering nieuwe Wet inburgering wettelijke taak	148	163	163	163
32	Formatie voor maatwerk bij zorg en participatie	-150	-150		
33	Formatie beleid Sociaal Domein	-245			
Totaal		-497	-244	-88	-81
Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)		-395	-150	-	-
Waarvan: ten laste van de exploitatie (structureel)		-102	-94	-88	-81

7. Gehonoreerde aanmeldingen

Nr. Honoreren	2022	2023	2024	2025
Programma 1 Bestuur en Organisatie				
1 Programma Ondertiteling Frysk gemeenteraad	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2 Omzetting tijdelijke formatie adviseur sociaal domein	-83	-83	-83	-83
3 Inkoop professionalisering	-141	-141	-141	-141
4 Veiligheidsregio Fryslan	-119	-57	-94	-131
5 Aanschaf mobiele telefoons		-40	-40	-40
Programma 2 Ruimte				
6 Vervangen oeverconstructies vaarwegen	-8	-16	-16	-16
7 Arboret en VCA		-45	-45	-45
8 Areaaluitbreiding openbare verlichting	-1	-11	-11	-11
9 Areaaluitbreiding groen (structureel reeds toegekend)		-16	-16	-16
9 Areaaluitbreiding groen (nieuwe uitbreiding)	-36	-36	-36	-36
10 Grootschalig onderhoud pont Langweer	-60			
11 Keuringen NEN 3140 en HP04 (PFAS)		-25	-25	-25
12 Onderhoud stranden		-50	-50	-50
13 Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte		-50	-50	-50
14 Vervangen kleine houten bruggen 2022	-3	-5	-5	-5
14 Vervangen kleine houten bruggen 2023		-3	-5	-5
15 Vervanging openbare verlichting	-10	-20	-20	-20
15 Vervanging openbare verlichting		-10	-20	-20
15 Vervanging openbare verlichting baten	1	3	4	4
16 Areaaluitbreiding wegen	-71	-71	-71	-71
17 Rehabilitatie wegen	-32	-65	-65	-65
18 Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer voorbereidingskrediet		-30		
18 Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer technische installatie			-2	-4
18 Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer			-3	-6
19 Ontwikkelingen FUMO	-75	-75	-75	-75
Programma 3 Economie				
20 Ondersteuning evenementen	-42	-42	-42	-42
21 Friese Projectmachine-deelname	-50	-50	-50	-50
Programma 4 Leefbaarheid en Onderwijs				
22 Vervangen hockey kunstgrasmat Lemmer	-10	-19	-19	-19
23 Areaaluitbreiding binnensport voorzieningen		-25	-25	-25
24 Onderwijshuisvesting 2022 structureel		-36	-184	-205
24 Onderwijshuisvesting 2022 incidenteel	-281	-140	-21	
25 Rijksbijdrage lokaal sport- en beweegakkoord	-30			
25 Rijksbijdrage lokaal sport- en beweegakkoord baten vanuit Rijk	30			
26 Brusplak Joure	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
27 Huisvesting verenigingen Balk	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
28 Realisatie sportpark VV Renado en VVI	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Programma 5 Sociaal Domein				
29 Bijdrage sociale werkvoorziening	-102	-94	-88	-81
30 Inkoop leerroutes Wet Inburgering 2022	-370	-370	-370	-370
30 Inkoop leerroutes Wet Inburgering 2022 baten rijk	370	370	370	370
31 Uitvoering nieuwe Wet inburgering baten rijk	-148	-163	-163	-163
31 Uitvoering nieuwe Wet inburgering wettelijke taak	148	163	163	163
32 Formatie voor maatwerk bij zorg en participatie	-150	-150		
33 Formatie beleid Sociaal Domein	-245			
Totaal te honoreren	-1.518	-1.402	-1.298	-1.333
Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)	-736	-320	-21	-
Waarvan: ten laste van exploitatie (structureel)	-782	-1.082	-1.277	-1.333

8. Niet gehonoreerde aanmeldingen

Nr. Niet honoreren		2022	2023	2024	2025
Programma 1 Bestuur en Organisatie					
34	Verkiezingen gemeenteraad	-25			
Programma 2 Ruimte					
35	Uitvoering klimaatakkoord-capaciteit	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
36	Fietsknelpuntennotitie	-2	-4	-4	-4
36	Fietsknelpuntennotitie		-1	-2	-2
37	Opwaarderen Zuiderzeestraat Lemmer fase 2		-5	-10	-10
38	Herinrichting 1e deel Jachthavendyk Balk	-6	-12	-12	-12
39	Verbreden toegangsweg SC Joure	-1	-2	-2	-2
40	Omgevingswet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Programma 3 Economie					
41	Friese Projectenmachine-projectbudget	-100	-100	-100	-100
42	Strandzone Balk	-5	-10	-10	-10
42	Strandzone Balk		-3	-5	-5
Programma 4 Leefbaarheid en Onderwijs					
43	Beleidsnotitie sport en bewegen "Scoren door Samenspel"	-80	-120	-120	
44	Uitvoering cultuurnota 2022-2025	-50	-50	-50	-50
Programma 5 Sociaal Domein					
45	Inkoop leerroutes Wet inburgering 2022	-35	-35	-35	-35
46	Aanpak gezondheidsachterstanden & Kansrijke start	-58			
47	Uitvoering nieuwe Wet inburgering ambitie	-227	-212	-212	-212
		-589	-554	-562	-442
Waarvan: ten laste van de algemene reserve (incidenteel)		-163	-120	-120	-
Waarvan: ten laste van exploitatie (structureel)		-426	-434	-442	-442

8.1 Programma 1. Bestuur en organisatie

34. Verkiezingen gemeenteraad

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Nieuw beleid	Incidenteel	2022: -/- € 25.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

In maart 2022 vinden de volgende gemeenteraadsverkiezingen plaats. De organisatie van activiteiten voor het vergroten van aandacht voor de verkiezingen, het organiseren van lijsttrekkersdebatten en het inwerkprogramma voor (nieuwe) raadsleden is een activiteit anders dan de begrotingspost voor Bestuur normaliter dekt. Het organiseren van diverse activiteiten met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 draagt bij aan het creëren van betrokkenheid van onze burgers bij het gemeentebestuur. Het inwerkprogramma voor nieuwe raadsleden draagt bij aan het goed functioneren van de raad als besluitvormend – en controlerend orgaan van de gemeente.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

In het geval van niet-honoreren zullen vanuit de gemeente geen of zeer beperkt activiteiten in de aanloop naar en na afloop van de verkiezingen kunnen worden aangeboden aan de kiezer en de nieuwe gemeenteraad. Een goed verloop van de aanloop naar de verkiezingen en de introductie van de nieuwe raad helpt bij een goede start voor de nieuwe raadsperiode en is basisvoorwaarde voor het goed vormgeven van de democratie.

8.2 Programma 2. Ruimte

35. Uitvoering klimaatakkoord-capaciteit

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wens	Structureel	p.m.	Niet honoreren

Algemene toelichting

Gemeenten hebben een belangrijke rol binnen de energietransitie. Zo heeft de gemeente de regierol in het aardgasvrij maken van de wijken. De eerste stap hierin is de opstelling van het plan van aanpak Transitievisie warmte, dat eind 2021 moet zijn vastgesteld door de gemeenteraad. Vervolgens gaan we over tot de Wijkuitvoeringsplannen waarin wordt opgenomen hoe we stapsgewijs per wijk/ buurt aan de slag gaan en dit ook tot uitvoering brengen. Dit is een zeer intensief traject waarbij keuzes worden gemaakt die direct (financiële) gevolgen hebben voor de inwoners en bedrijven in de wijk/ buurt en de openbare ruimte. Het aardgasvrij maken van de wijken betreft niet alleen 'energie'. Doordat vaak aanpassingen moeten worden gedaan in de openbare ruimte, is dit ook een geschikt moment voor koppelkansen zoals klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit. Voor de uitvoering van de Wijkuitvoeringsplannen is voldoende interne capaciteit een vereiste, om zo ook de kennis en de continuïteit te waarborgen in de organisatie.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Adviesbureau AEF heeft onderzoek gedaan naar de uitvoeringskosten van het klimaatakkoord voor gemeenten, provincies en waterschappen. Het gaat hierbij om de uitvoeringslasten tussen 2022 en 2030. Hieruit blijkt dat voor een middelgrote gemeente als De Fryske Marren tussen de 17 en 19 fte extra nodig is voor de uitvoering van het klimaatakkoord. De wijkgerichte aanpak om de woningen van het aardgas af te halen brengt de hoogste kosten met zich mee. De inschaling varieert tussen schaal 9 en schaal 11.

Het is van belang om hier tijdig op de anticiperen. Alle Nederlandse gemeenten en provincies gaan de komende tijd mensen werven voor onderwerpen gerelateerd aan het Klimaatakkoord. Het is van belang hierin niet achterop te lopen en tijdig de juiste mensen met de geschikte capaciteit te werven.

Indien we hier niet of te laat mee starten hebben we onvoldoende (geschikte) capaciteit om invulling te geven aan onze taken en verantwoordelijkheid binnen de Energietransitie.

Na vaststelling van de Transitievisie warmte (eind 2021) starten we met de wijkuitvoeringsplannen. Om hier mee aan de slag te gaan hebben voor 2022 aanvullend 3 fte nodig. De rijksvergoeding is maatgevend voor de formatie. Wij wachten de bijdragen van het rijk af of we formatie in kunnen zetten.

36. Fietsknelpuntennotitie

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investing	Exploitatielasten	Status
Wens	Structureel	€ 78.000	2022: -/- € 2.000 2024: -/- € 4.000 2023: -/- € 4.000 2025: -/- € 4.000	Niet Honoreren
Wens	Structureel	€ 35.000	2023: -/- € 1.000 2025: -/- € 2.000 2024: -/- € 2.000	Niet Honoreren

Algemene toelichting

In het coalitieakkoord is aangegeven dat we gaan voor veilige fietsroutes in onze gemeente. In dit kader is in 2019 een onderzoek uitgevoerd naar de fietsveiligheid in De Fryske Marren. In het onderzoeksrapport is een aantal knelpunten en voorgestelde prioriteiten benoemd. Veertien knelpunten zijn met urgentie 'hoog' aangeduid. De urgentie vloeit onder meer voort uit ongevallencijfers en een uitgevoerde enquête. Ook is een afwegingskader 'Fietsvoorzieningen op en langs verblijfswegen in het buitengebied' opgesteld. Het onderzoek en het afwegingskader hebben geleid tot een Uitvoeringsprogramma Fietsveiligheid voor de komende jaren. Om de daad bij het woord van het coalitieakkoord te voegen moeten middelen beschikbaar komen om de 'hoge en middelhoge' knelpunten aan te pakken. De opgenomen maatregelen uit het uitvoeringsprogramma worden uitgevoerd bij voldoende dekkingsmiddelen. Voor de jaren 2022 en 2023 is een netto-totaalbedrag van € 112.500 benodigd. Voor een aantal maatregelen heeft het Rijk subsidie toegekend onder de voorwaarde, dat de maatregelen uiterlijk in 2025 zijn uitgevoerd. Voor de jaren 2022 en 2023 is een totaalbedrag van € 215.000 benodigd. Voor een aantal maatregelen heeft het rijk een maximum subsidiebedrag van € 102.500 toegekend onder de voorwaarde, dat de maatregelen uiterlijk in 2025 zijn uitgevoerd. Resteert een netto-investeringsbedrag van € 112.500.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De fietsknelpunten worden niet aangepakt en dit betekent een risico dat er (opnieuw) ongevallen gebeuren en (weer) slachtoffers vallen.

37. Opwaarderen Zuiderzeestraat Lemmer fase 2

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investing	Exploitatielasten	Status
Wens	Structureel	€ 200.000	2023: -/- € 5.000 2025: -/- € 10.000 2024: -/- € 10.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

Woningcorporatie Dynhus is inmiddels vergoed met het herstructureren van een deel van hun woningvoorraad aan de Zuiderzeestraat in Lemmer. Het project behelst de sloop en nieuwbouw van huurwoningen en het opknappen van een ander deel van de woningen. De herstructurering is opgedeeld in verschillende fases. De eerste woningen worden dit voorjaar opgeleverd. Vervolgens gaan wij aan de slag met de openbare ruimte (gedeelte vanaf Urkerstraat tot Flevostraat). Hiervoor is eerder geld beschikbaar gesteld (fase 1). De tweede fase bestaat uit het slopen van 47 woningen in 2022 en het bouwen van 39 woningen in 2023. Het is de nadrukkelijke wens van het college om ook de openbare ruimte op te knappen kort nadat fase 2 van het plan opgeleverd is. De tweede fase van het opknappen van de Zuiderzeestraat is geraamd op € 200.000 te investeren in 2023.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Voor fase 2 zal de kwaliteit van het openbaar gebied geen gelijke pas houden met de dan gerenoveerde bebouwde omgeving, waar door een van onze belangrijke partners (Dynhus) fors wordt geïnvesteerd. Slechts de helft van de openbare ruimte in dit gebied zal dan de gewenste kwaliteit hebben. Daarnaast zal de parkeernorm niet worden gehaald met parkeerproblemen als gevolg. Bovendien wordt de kans gemist om werk met werk te maken, omdat delen van het openbaar gebied op termijn sowieso opgeknapt dienen te worden, los van deze ontwikkeling.

38. Herinrichting 1^e deel Jachthavendyk Balk

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Wens	Structureel	€ 237.000	2022: -/- € 6.000 2024: -/- € 12.000 2023: -/- € 12.000 2025: -/- € 12.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

De Jachthavendyk vormt de verbinding tussen het centrum en het nieuwe Havenkwartier. Het nieuwe appartementengebouw aan de Dubbelstraat 11 (voormalig garage van der Heide) komt op de hoek met de Jachthavendyk. Dit deel van de Jachthavendyk maakt onderdeel uit van de route van het nieuwe Havenkwartier naar het centrum van Balk. Het bestemmingsplan voor Dubbelstraat 11 in Balk is onherroepelijk. Het traject voor de omgevingsvergunning loopt en naar verwachting is het appartementencomplex in 2022 gerealiseerd. De bewoners krijgen achter op het terrein een parkeerplek. Het openbaar gebied direct aangrenzend aan het gebouw wordt opnieuw ingericht als onderdeel van de werkzaamheden van het nieuwe appartementencomplex. Door een groter deel van de Jachthavendyk opnieuw in te richten wordt de opwaardering van het centrum, die enkele jaren geleden opgeleverd is, doorgetrokken naar het nieuwe Havenkwartier.

Bij de werkzaamheden wordt ook de gedateerde bestrating rondom Haskestaete vervangen. Hier zijn 3 parkeerplaatsen 'aangewezen', maar er staan vaak meer auto's. Een deel van dit gebied is weliswaar geen gemeentelijk eigendom, maar wel als openbaar gebied in gebruik. De gemeente is derhalve verantwoordelijk voor de inrichting. Wij willen de route aantrekkelijker maken en laten aansluiten op de kwaliteit van de inrichting van het centrumgebied. Als de realisatie van het Havenkwartier afgerond is, kan het resterende deel van de Jachthavendyk worden opgepakt.

De herinrichting van de Jachthavendyk wordt gecombineerd met de aanleg van een regenwaterriool, vanuit het maatregelenpakket klimaatadaptatie bij het team ruimtelijk beheer.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De huidige, weinig kwalitatieve inrichting, blijft ongewijzigd, waarbij we een kans missen om deelgebieden in het centrum van Balk op een passende en toekomstbestendige wijze op elkaar aan te laten sluiten. We laten bovendien de mogelijkheid onbenut om werk met werk te maken.

39. Verbreding toegangsweg SC Joure

Categorie	Incidenteel/ Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Wens	Structureel	€ 30.000	2022: -/- € 1.000 2024: -/- € 2.000 2023: -/- € 2.000 2025: -/- € 2.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

De toegangsweg tot SC Joure is te nauw voor de bussen.

De benodigde werkzaamheden betreffen: Verbreding van de toegangsweg met inbegrip van het verplaatsen van het hekwerk en lantaarnpalen, het omzagen van bomen en aanplanten van nieuwe bomen. De totale kosten zijn begroot op € 30.000.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Geen oplossing voor smalle toegangsweg.

40. Omgevingswet

Categorie	Incidenteel/Structureel	Investering	Exploitatielasten	Status
Nieuw beleid/ Wettelijke taak		p.m.	p.m.	Niet honoreren

Algemene toelichting

Op dit moment wordt hard gewerkt om de Omgevingswet te implementeren zodat per 1 januari 2022 minimaal in de geest van de Omgevingswet kan worden gewerkt. Echter na 1 januari 2022 gaat het door ontwikkelen traject van de Omgevingswet door en zal lopen tot 1 januari 2029. Een belangrijk onderdeel zijn de financiën. De financiële aspecten van de Omgevingswet raken de gemeentelijke organisatie op meerdere vlakken. Niet alleen op het gebied van de invoeringskosten, ook op onderdelen van de structurele begroting. Op dit moment is nog niet duidelijk wat dit betekent voor de komende jaren. Hier zal in Q3 meer duidelijkheid over ontstaan.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

PM

8.3 Programma 3. Economie

41. Friese projectenmachine

Zie aanmelding 21 op pagina 35.

42. Strandzone Balk

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wens	Structureel	2022: -/- € 5.000 2024: -/- € 10.000 2023: -/- € 10.000 2025: -/- € 10.000	Niet honoreren
Wens	Structureel	2023: -/- € 2.500 2024: -/- € 5.000 2025: -/- € 5.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

Het strand van Balk is gelegen aan de zuidwestelijke oever van het Sleattemermar. Het strand, tevens een officiële Friese zwemlocatie en surfstrand, heeft veel last van slibaccumulatie en blauwalg. Het strand is onderdeel van het, voor de recreatie belangrijke, gebied Lutsmond met vakantiewoningen, horeca en watersport. Tevens wordt in het gebied door ontwikkelaar Kontour een plan ontwikkeld voor 50 recreatiewoningen. Ook de eigenaar van restaurant Badmeester Keimpe heeft plannen voor verbetering. De opwaardering van de strandzone zal op deze ontwikkelingen aansluiten. Door adviesbureau Witteveen en Bos is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar stroming en golfslag, waarbij aanbevelingen zijn gedaan voor het ontwerp van het strand en golfbrekers. Verdere uitwerking vindt plaats in de loop van 2021. De uitvoering hebben wij gepland in de winterperiode 2021-2022 (afgestemd op het plan van Kontour).

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Zonder investering zal de kwaliteit van de strandzone in Balk nog verder afnemen en zal de zwemlocatie definitief moeten worden gesloten. Dit is voor dit recreatief belangrijke gebied een zeer onwenselijke ontwikkeling, als ook voor Balk en De Fryske Marren.

8.4 Programma 4. Leefbaarheid en onderwijs

43. Beleidsnotitie sport en bewegen “Scoren door Samenspel”

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wens	Incidenteel	2022: -/- € 80.000 2024: -/- € 120.000 2023: -/- € 120.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

De raad stelt dit jaar de beleidsnotitie sport en bewegen “Scoren door samenspel” vast. Deze notitie is gemaakt om de volgende redenen.

- De raad verzocht in oktober 2017 het college om te gaan werken aan een integraal sport beleid naar aanleiding van de aanbeveling uit het Rapport Rekenkameronderzoek - Financiële ondersteuning van reguliere sportbeoefening in De Fryske Marren (2017).
- In november 2017 heeft de meerderheid van de raad ingestemd met een amendement inzake een integrale sportnota. De raad wil een integrale sportnota bespreken waarin alle facetten van sportbeoefening in de gemeente zijn ondergebracht met de betekenis van sport als doel en sport als middel. Daarnaast wil de raad dat de verenigingen vanaf het eerste moment meegenomen worden. Ook moet de notitie voorstellen bevatten voor invulling van de bezuinigingsopdracht op beheer en onderhoud van buitensportaccommodaties zodat alsnog een integrale afweging gemaakt kan worden.

Op 11 juli 2019 heeft de raad de startnotitie “Op weg naar sport- en beweegbeleid gemeente De Fryske Marren vastgesteld”. Deze startnotitie was het vervolg op een door de raad gehouden Sportcarrousel met sportverenigingen en een raadsworkshop “Sportnota”. Met het vaststellen van de startnotitie maakte de raad duidelijk wat haar verwachtingen waren. Vervolgens is gestart met een interactieve en integrale beleidsvorming met sport- en beweegaanbieders, maatschappelijke organisaties, inwoners en diverse gemeentelijke beleidsadviseurs.

Met de nu voorliggende concept beleidsnotitie sport en bewegen “Scoren door samenspel” streven wij naar *“een vitale en gezonde samenleving waarin sporten en bewegen het nieuwe normaal zijn”*.

De notitie bestaat uit zes inhoudelijke opgaven die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Daarnaast is er de financiële paragraaf.

- In het 1^e deel wordt beschreven op welke wijze de maatschappelijke impact van sporten en bewegen als doel en als middel nog verder vergroot kan worden.
- In het 2^e deel wordt beschreven wat nodig is om sport- en beweegsector te versterken zodat de positieve effecten nog verder vergroot kunnen worden.
- In het 3^e deel worden de bezuinigingskeuzes voorgelegd die nog gemaakt moeten worden.

Met de vaststelling van de beleidsnotie wordt niet alleen duidelijk op welke wijze de nog openstaande bezuiniging op beheer wordt gerealiseerd. Ook wordt duidelijk welke middelen nodig zijn om de komende jaren de zes inhoudelijke opgaven uit de notitie te kunnen uitvoeren. Voor 2022 is dit € 80.000 voor 2023 en 2024 € 120.000 per jaar. Na vaststelling door de raad worden deze bedragen meegenomen in de begroting 2022, zodra er financiële ruimte voor is.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Ingeval wel het sport- en beweeg beleid wordt vastgesteld en de daarbij behorende uitvoeringsmiddelen niet worden toegekend, kan er verder geen invulling worden gegeven aan het uitvoeren van dat beleid. Dat doet bovendien ook geen recht aan de input van de deelnemers aan het interactieve en integrale beleidsproces.

44. Uitvoering cultuurnota 2022-2025

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Wens	Structureel	2022: -/- € 50.000 2024: -/- € 50.000 2023: -/- € 50.000 2025: -/- € 50.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

In de evaluatie van de cultuurnota hebben wij aangegeven wat de nieuwe beleidsaccenten zijn voor het nieuwe beleid. De nieuwe cultuurnota wordt vormgegeven samen met de inwoners en instellingen. Vaststelling door de raad is gepland eind van 2021. In de beleidsnota wordt uitgewerkt welk bedrag structureel moet worden vrijgemaakt voor de uitvoering van het beleid vanaf 2022. Na vaststelling door de raad worden deze bedragen meegenomen in de begroting 2022, zodra er financiële ruimte voor is.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

Ingeval het nieuwe cultuurbeleid wordt vastgesteld en de daarbij behorende uitvoeringsmiddelen niet worden toegekend, kan er verder geen invulling worden gegeven aan het uitvoeren van dat beleid. Hierdoor zijn er geen middelen om te werken aan het versterken van het culturele erfgoed, het aanbieden van cultuureducatie en talentontwikkeling waardoor mensen van alle leeftijden kunstzinnige activiteiten kunnen uitvoeren. Hiervoor hebben we gemeentelijke accommodaties en kunnen wij als gemeente voor eenmalige activiteiten een subsidie verlenen. Daarnaast zal dit voor onvrede leiden binnen het culturele veld.

8.5 Programma 5. Sociaal domein

45. Inkoop leerroutes Wet Inburgering 2022

Zie aanmelding 30 op pagina 43.

46. Aanpak gezondheidsachterstanden & kansrijke start

Categorie	Incidenteel/Structureel	Exploitatielasten	Status
Nieuw beleid	Incidenteel	2022: -/- € 58.000	Niet honoreren

Algemene toelichting

Stimuleringsgelden beschikbaar gesteld voor de aanpak van gezondheidsachterstanden & kansrijke start *Aanpak gezondheidsachterstanden*

Via de decentralisatie-uitkering 'GIDS' (Gezond in de stad) worden gemeenten met wijken waarin de grootste gezondheidsachterstanden voorkomen (tijdelijk) financieel ondersteund bij de lokale aanpak van gezondheidsachterstanden. Het programma stimuleert gemeenten om lokaal integraal naar gezondheidsachterstanden te kijken en biedt hiervoor handvatten. De Fryske Marren heeft de uitkering aangevraagd en toegekend gekregen voor de periode tot 31 december 2021. In de brief van 1 april 2021 (1844765-219743-PG) van het ministerie van Ministerie van Gezondheid, Welzijn en Sport is aangegeven dat de regeling met één jaar wordt verlengd, tot en met 31 december 2022. Dit betekent dat de gemeente een jaar langer een extra impuls kan geven aan aanpak van gezondheidsachterstanden zoals beschreven in het gezondheidsbeleid 2020 – 2024.

Wat zijn de consequenties als de aanmelding niet wordt gehonoreerd?

De mogelijkheid om een extra impuls te geven aan de bestrijding van gezondheidsachterstanden wordt niet benut. De ontvangen uitkering wordt niet besteed aan de doelstelling van de decentralisatie uitkering en de ingediende aanvraag (de inzet van de middelen hoeft niet te worden verantwoord)

47. Uitvoering nieuwe Wet Inburgering ambitie

Zie aanmelding 31 op pagina 44.

9. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om op basis van deze perspectiefnota in te stemmen met het gepresenteerde voorstel, dit gelet op de huidige kaders, en deze keuze als uitgangspunt te nemen voor het te voeren financieel beleid. En vervolgens op basis hiervan te besluiten:

1. De perspectiefnota 2022 vast te stellen;
2. Jaarschijf 2022 zoals opgenomen in deze perspectiefnota 2022 als uitgangspunt te nemen voor de primitieve begroting 2022;
3. De in de jaarschijven 2023-2025 opgenomen zaken als uitgangspunt te nemen voor het te voeren beleid in de volgende planjaren.

Bijlage 1 Reserves en voorzieningen

Dit overzicht reserves en voorzieningen is gebaseerd op gewijzigd beleid na vaststelling van de perspectiefnota 2022. Na vaststelling de perspectiefnota verwerken we de mutaties genoemd in de paragraaf 4.6 algemene reserve in de begroting 2022.

Totaal overzicht reserves en voorzieningen

Totaaloverzicht	Saldo 1-1-'22	Saldo 1-1-'23	Saldo 1-1-'24	Saldo 1-1-'25	Saldo 1-1-'26
Algemene reserves:					
Algemene reserve	4.248.949	937.949	394.949	542.949	542.949
Weerstandsvermogen	8.300.000	8.300.000	8.300.000	8.300.000	8.300.000
	12.548.949	9.237.949	8.694.949	8.842.949	8.842.949
Bestemmingsreserves:					
Extra kosten corona virus ***	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	8.924.000	8.606.500	8.292.000	7.980.500	7.669.000
Onderhanden werk	269.000	0	0	0	0
	9.193.000	8.606.500	8.292.000	7.980.500	7.669.000
Voorzieningen:					
Personeel	175.764	261.528	392.292	523.056	653.820
Pensioenen wethouders	5.900.368	5.867.002	5.884.775	5.902.548	5.920.321
Afwikkeling grondexploitaties	961.726	961.726	961.726	961.726	961.726
Baggeren	289.137	324.917	325.038	325.159	325.280
Vastgoed	29.595	19.439	74.255	14.349	20.947
Kunstwerken	384.906	356.271	289.986	290.501	336.016
Derdengelden	5.895	3.145	1.145	0	0
Egalisatie riolering	3.309.705	2.824.822	2.308.517	1.635.191	961.865
	11.057.096	10.618.850	10.237.734	9.652.530	9.179.975
Rekeningresultaat	0	0	0	0	0
Totaal generaal	32.799.045	28.463.299	27.224.683	26.475.979	25.691.924

Bestemmingsreserve extra kosten corona virus € 2.086.000 ultimo 2020 (zie voorjaarsrapportage)

Af:

Vrijval bestemmingsreserve kosten coronavirus € 1.100.000 -/- (perspectiefnota 2021)

Claims corona voorjaarsrapportage 2021 € 3.251.000 -/- (zie voorjaarsrapportage)

Bij:

Herziening begroting coronakosten € 2.265.000 (resultaatbestemming jaarrekening)

Bestemmingsreserve kosten coronavirus € 0 ultimo 2021

Detailoverzicht bestemmingsreserve onderhanden werk

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Stand 1-1	9.893.534	269.000	-	-
Stortingen:				
Voeding vanuit Algemene Reserve	1.706.000	962.000	25.000	231.000
Resultaatbestemming jaarrekening 2020 vrijval voorziening wegen	836.000			
Resultaatbestemming jaarrekening 2020 vrijval voorziening vastgoed	1.251.000			
Onttrekkingen:				
Verrekening algemene reserve vrijval Onderhanden Werk perspectiefnota 2021	54.000			
Verrekening algemene reserve vrijval Onderhanden Werk perspectiefnota 2022	635.000			
Programma 1 - Bestuur en organisatie				
Opbouwen BGT aanvulling kadernota 2016	48.778			
Traject lokale democratie	12.402			
Onderzoek toekomst internationale betrekkingen	14.974			
Jubileum 30 jaar stedenband Medias Roemenië	15.000			
Onderzoeken nieuwe vormen van dienstverlening	25.000			
Aanschaf mobiele telefoons (2021)	40.000	40.000		
	156.154	40.000	-	-
Programma 2 - Ruimte				
Verkeerskundige aanpassingen knooppunt Joure	33.429			
Aanleg fietspaden	233.095			
Kosten opruimen A7	92.080			
Kade 5-7 St Nic.	197.210			
Masterplan toegangspoort Lemmer	48.741			
Lemmer, locatie gemeentehuis	221.412			
KN14 Structuurvisie De Friese Meren (Omgevingsvisie)	47.216			
Tunnel Hollandiastraat	39.050			
Actualisatie bestemmingsplan Buitengebied	117.600			
Opstellen gemeentelijk monumentenbeleid	41.340			
Landschapsontwikkelingsplan	25.000			
Harmonisatie wegenlegger	34.099			
Afronden Delfstrahuizen-west	144.533			
Landschapsbiografie	4.800			
Tijdelijke maatregelen brandveiligheid camping Lemmer	129.773			
Aanpak maatschappelijke voorzieningen Balk	132.332			
Ecovervoer Woudagemaal	1.847			
Energietransitie De Fryske Marren	345.608			
Onderzoek veiligheid en uitbreiding fietsroutenetwerk	3.327			
Vervolgaanpak Tûk Wenjen	436.799			
Planvorming herinrichting Geert Knolweg Joure	125.000			
Cultuurhistorisch raamwerk dorpen DFM	75.000			
Programma invoering Omgevingswet	597.876			
Milieutaken	7.607			
Bijdrage biodiversiteitscampagne bewustzijn iedere Fries	9.599			
Huurderving vastgoed	193.000			
Onderzoek landhoofden Teernstrabrug te Balk	22.350			
Verhoging budget Ziekten en Plagen in groen	270.458	231.000		
Vervangen brug Oenemawei Terkaple (2021)	25.000			
Vervangen elektrische installatie Flevobrug Lemmer	30.000			
Areaaluitbreiding groen	17.000	17.000		
Areaaluitbreiding openbare verlichting	10.000	10.000		
Onderhoud stranden	50.000	50.000		
Verhoging begrotingssubsidie aan stichting BRM			25.000	25.000
Wegnemen obstakels openbare ruimte	50.000	50.000		
Verhogen dotatie voorziening wegen	700.000	700.000		
Beheerplan wegen	836.000			
Beheerplan vastgoed	1.251.000			
Energieketten en Transitievisie warmte	256.000			
Resultaatbestemming jaarrekening 2020 De Ekers 3A (progr. 2)	769.000			
Opheffen reserve duurzaamheid	271.421			
	7.895.602	1.058.000	25.000	25.000

Programma 3 - Economie				
Sociaal economisch beleid	16.912			
Stimulering bedrijven vestiging / Glasvezel	125.909			
Economische Zaken	48.933			
Startersleningen marktconsultatie	228.756			
Ontwikkeling recreatie en toerisme Tsjûkemar	304.752			
Versterken onderwijs bedrijfsleven	47.500			
Lemmer Poort van Zuidwest Friesland	38.154			
Ondersteuning evenementen	83.000			
Cultuurtoerisme Tsjukemar (progr. 3)	6.604			
	900.520			
Programma 4 - Leefbaarheid en onderwijs				
Aanschaf materiaal zelfwerkzaamheid (sport)	105.000			
Temporiseren bezuiniging sportaccommodaties	40.000	8.000		
Huur lokalen De Arke	60.154			
Bouwvoorbereiding nieuwbouw Zuyderzee Lyceum	375.650			
Constructiefout asbest De Schakel Rotsterhaule	1.000			
Vorbereidingskrediet RKPC de Toekomst Bakhuizen	155.000			
Vorbereidingskrediet renovatie Wumkesskoalle Joure	125.790			
Uitbreiding It Klimmerblêd Sint Nicolaasga	107.000			
Vorbereidingskrediet nieuwbouw Echten	192.000			
Constructiefout ventilatie/verwarming De Bolster Balk	26.614			
Onderwijshuisvesting (progr. 4)	114.205			
Constructiefout De Arke Lemmer	72.000			
Rijksbijdrage i.v.m. lokaal sport- en beweegakkoord	30.000			
Procesbegeleiding en Bouwkundigadvies Brûsplak Joure	39.124			
Huisvestingsplan onderwijs Tarissing Oudehaske eerste inrichting	22.000			
Huisvestingsplan onderwijs Vorbereidingskrediet 2e deel Klimmerbled	108.000			
Huisvestingsplan onderwijs				206.000
Areaaluitbreiding binnensportaccommodaties	25.000	25.000		
Beheer en onderhoud buitensportaccommodaties	160.000			
Uitvoering cultuurnota	25.000			
Vorbereidingskrediet realisering sportpark t.b.v. VV Renado en VV Idskenuizen	35.000			
	1.818.537	33.000	-	206.000
Programma 5 - Sociaal Domein				
Huisvestingsoplossingen statushouders	76.883			
Vluchtelingendossier	92.772			
Sociale Veiligheid	142.495			
Inpassing sociale wijkteams	2.518			
Formatie beleid en bedrijfsvoering afdeling Samenleving	367.802			
Schuldhelpverlening	96.506			
Plan van aanpak speelvoorzieningen	7.511			
Vorbereiding nieuwe wet inburgering/extra middelen pilots nieuwe wet inb.	33.391			
Invoering 4-ogenprincipe op inkoop vanuit de Jeugdwet	116.000			
Invoering 4-ogenprincipe op inkoop vanuit de Jeugdwet	-116.000			
	819.878	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen				
Project garantiebanen	-			
Digitale dienstverlening	148.440			
Div in beweging	97.041			
I-bewustzijn	65.981			
Flankerend beleid zero base	247.817			
Verhogen arbo-budget/maatregelen R,I&E/inbedding VCA-normering	13.845			
Bantegaplein Lemmer	50.477			
Vorbereidingskrediet huisvesting	90.902			
Evalueren visie De Fryske Marren	15.000			
Digitaal hulpmiddel rapportages	60.000	30.000		
Koploper project cliëntenondersteuning	-3.660			
Digitale dienstverlening	180.000			
Nieuwe wet inburgering	102.000			
Arbowet en VCA	45.000	45.000		
Keuringen NEN 3140	25.000	25.000		
	1.137.843	100.000	-	-
Totaal onttrekkingen	13.417.534	1.231.000	25.000	231.000
Stand 31-12	269.000	0	0	0

Bijlage 2 Kredieten

		x € 1.000			
Kredieten te honoreren aanmeldingen		Investerings (kredieten)			
		2022	2023	2024	2025
6	Vervangen oeverconstructies vaarwegen	613			
14	Vervangen kleine houten bruggen 2022	150			
14	Vervangen kleine houten bruggen 2023		150		
15	Vervanging openbare verlichting	178			
15	Vervanging openbare verlichting		178		
17	Rehabilitatie wegen	1.300			
18	Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer voorbereidingskrediet		30		
18	Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer technische installatie			40	
18	Vervangen brug Slingerak/Huiberweg Langweer			160	
22	Vervangen hockey kunstgrasmat Lemmer	250			
24	Integraal huisvestingsplan Onderwijs	3.223	-123	2.687	3.256
24	Integraal huisvestingsplan Onderwijs	281	140	21	
Totaal kredieten gehonoreerde aanmeldingen		5.995	375	2.908	3.256

Bijlage 3 Besparingen/bezuinigen

Overzicht Quick Wins					
		2022	2023	2024	2025
Aanpak multiproblematiek		15.000	15.000	15.000	15.000
Basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting		10.000	15.000	17.000	17.000
Signalering verkeer		10.000	10.000	10.000	10.000
Bruggen, tunnels en overige kunstwerken		10.000	10.000	10.000	10.000
Contributies		2.000	2.000	2.000	2.000
Diepteschouw		25.000	25.000	25.000	25.000
Dorps- en buurthuizen		30.000	30.000	30.000	30.000
Gebiedsgerichte aanpak		30.000	30.000	30.000	30.000
Geldleningen en uitzettingen < 1 jaar		20.000	20.000	20.000	20.000
Innovatief WMO-beleid		90.000	90.000	90.000	90.000
Kunstzinnige vorming		5.800	5.800	5.800	5.800
Onkruidbestrijding op verharding		10.000	10.000	10.000	10.000
Openbaar groen wijkbeheer		17.000	17.000	17.000	17.000
Preventief jeugdbeleid		26.000	26.000	26.000	26.000
Sport en bewegen		11.000	11.000	11.000	11.000
Sportsubsidies		1.500	1.500	1.500	1.500
SPUK regeling		100.000	100.000	100.000	100.000
Subsidies inwoners		147.000	147.000	147.000	147.000
Vrijwilligers en Mantelzorg		22.000	22.000	22.000	22.000
Welzijnswerk		50.000	50.000	50.000	50.000
Zwerfdieren		15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal Quick wins		647.300	652.300	654.300	654.300

Actualisatie bezuinigingspotentieel 2019					
		2022	2023	2024	2025
Aankoop bureaustoelen		5.000	5.000	5.000	5.000
Prioriteren gemeentelijke milieutaken		25.600	25.600	25.600	25.600
Hoek Hollewei Gaestwei		2.040	2.040	2.040	2.040
Driesprong Huisterheide		11.700	11.700	11.700	11.700
Kleine pontjes		14.664	14.664	14.664	14.664
Geluidsscherm Haskerveldweg Joure		4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal actualisatie bezuinigingspotentieel 2019		63.004	63.004	63.004	63.004

Actualisatie gehonoreerde aanmeldingen Kadernota 2019 en Crisisnota 2020					
		2022	2023	2024	2025
Kadernota 2019					
9	Verlengen rondweg Spaans Babcock Balk	52.000	52.000	52.000	52.000
10	Herinrichting Meerweg-Tsjamkedykje Balk	11.600	11.600	11.600	11.600
11	Aanpassing Zeedijk-Sluisweg	22.800	22.800	22.800	22.800
29	Aanschaf veeg- en zuigmachine	15.000	15.000	15.000	15.000
51	Jubileum 30 jr. stedenband Medias Roemenië*	15.000			
53	Planvorming herinrichting Geert Knolweg*	125.000			
54	Cultuurhistorisch raamwerk dorpen*	75.000			
Crisisnota 2020					
14	Teernstrabrug Balk*	22.350			
19	Huur lokalen Brede School Joure Zuid t.b.v. taalklas	14.000	14.000	14.000	14.000
Totaal actualisatie gehonoreerde aanmeldingen		352.750	115.400	115.400	115.400
Waarvan: ten gunste van de algemene reserve (incidenteel)*		237.350	-	-	-
Waarvan: ten gunste van de exploitatie (structureel)		115.400	115.400	115.400	115.400